

Lovec

glasilo Lovske zveze Slovenije

3 JUNIJ 1969

OPOZORILO SODELAVCEM

Zaradi izplačila honorarja za članek, dopis, sliko nam že s poslanim prispevkom v spremnem dopisu, ali pa takoj po objavi, sporočite številko vašega žiro računa, ali pošljete izjavo, da tega niste dolžni imeti.

Skladno z odredbo o žiro računih (Uradni list SFRJ, št. 1 od 6. I. 1965) mora imeti izjava naslednje besedilo: »Od prvega januarja tega leta pa do danes nisem imel skupaj s tem prejemkom za (navesti prispevek) toliko dohodkov, da bi presegli 1000,00 din in bi bil zaradi njih moral odpreti žiro račun, ter ga zato nisem dolžan odpreti.«

Uredništvo

MALI OGLASI

Prodajam kratkodlakko istrijanko, staro 3 leta, z dobro oceno. Ivan Jereb, Dobračeva 64, p. Žiri

Prodajam Manl. Schönauer 6,5 × 54 in dvogled 7 × 52. Leben, Selca 18 nad Škofjo Loko

Prodajam 5 mladih lovskih terierjev — 3 pse, 2 psički. Za odvzem godni 29. V. 1969. Interesenti na naslov: Polde Gril, Postojna, Globočnikova 6, ali na telef. št. (v delovnem času) 067-21-335, po 15. uri pa na 067-31-106

Prodajam resasto istrijanko, staro 5 let. Anton Čadež, Srednja vas 5. p. Poljane nad Škofjo Loko

Prodajam dvocevko 16 × 16 Cr. zastava, dobro ohranjeno, po ugodni ceni. Adolf Flajšman, Libanja 21 p., Ivanjковci

Pozor lovci! Ukraden mi je bil karabin Crvena zastava kal. 308 Winchester, z daljnogledom Tell 6 × 42; št. puške 20849. Informacije proti nagradi na upravo LOVCA

Prodajam dobro ohranjeno boroveljsko dvocevko-petelinko 16 × 16 in malokalibrsko puško 5,6. Ivan Kozjek, Zg. Besnica 22, pri Kranju

Prodajam psico posavko plemenjakinjo in njene tri mladiče pse, poležene 28. marca t.l. Psica ima prav dobro oceno. Rudi Klavžer, Pečice 25 p. Podsreda pri Brestanici

Zamenjam bokarico 12 × 12. skoraj novo, za kombinirano puško (kroglašibre). Alojz Jordan, Ljubljana, Polje 388

Prodajam resasto istrijanko, staro pet let, s prav dobro oceno, Lojze Zupančič, Železno 17, Dobnič

TRGOVINA LOVSKEGA OROŽJA

GIANNELLA

TRST

Via C. Battisti 8 (blizu Stände)

Via B. Cellini 2 (blizu železniške postaje)

Velika izbira artiklov za lov, ribolov, podvodni šport in podobno.

Orožje znamk Beretta, Franchi, Breda in Zanardini

OBVESTILO

Starostne jubileje članov objavljamo le za 50, 60, 70, 75, 80, 85 itd. letnico, njihove slike pa le za 70 ali več let stare, izjemno tudi za 50 in 60-letne, ki so s svojim delom zaslužni za lovstvo v širšem pomenu.

Osmrtnico objavimo za vsakega umrlega člana, njegovo sliko pa le, če je bil star 70 ali več let, izjemno tudi drugih, v širšem pomenu zaslužnih lovcev.

Osmrtnice članov in čestitke jubilarom moremo objavljati le, če so dopisi žigosani in podpisani od lov. organizacije.

Uredništvo

HOTEL SLON

LJUBLJANA
TITOVA 10

Hotel A kategorije z modernim komfortom v strogem centru mesta. Klasična restavracija s prvovrzdno mednarodno kuhinjo. Narodna restavracija »Klet Slon« s tipično dekoracijo, s slovenskimi in jugoslovanskimi specialitetami. Nočni bar z mednarodnim artistskim programom. Kavarna z godbo, odlična slaščičarna, senčnat vrt. Bistró Slon z delikateso, ekspresom in snack barom. Bridge room in bridge klub. Trgovina s spominki. Lepo urejeni klubski prostori in banketna dvorana za konference, sprejeme, slavnostna kosila, cocktail parties in razne prireditve. Menjalnica v hotelu. Sedež Sekcije barmanov Jugoslavije. Uslužbenci hotela govorijo mnogo tujih jezikov.

Kolektiv hotela Slon

Foto Rado Cenčič: Prvi koraki na cvetoči travnik. — Srne poležejo mladiče konec maja in v začetku junija. Spočetka srna mladiča skriva v goščavi, šele po nekaj tednih ga vzame s seboj na pašo.

Lovec

glasilo Lovske zveze Slovenije LII. letnik št. 3 junij - rožnik 1969

Vsebina

Viktor Čeh	Dobro članstvo — jamstvo za obstoj in uspešnost lovske organizacije	66
Ing. Zlatko Turkalj	Še neki problemi ob gojitvi srnjadi	67
Dipl. ing. V. Mikuletič	Kako smo gospodarili z gamsi na Primorskem	69
Prof. dr. S. Valentinčič	Kužna gamsja slepota v Sloveniji v letu 1968	72
Tone Černač	Še o prepovedi uporabe cianovodika	75
Peter Zupan	Črni vitez	76
Peter Dobrila	Blažev Martin — III.	78
Anton Kirbiš	Želel sem pomagati, vendar ...	79
Po lovskem svetu:	Lovstvo v Maroku	81
	Najdražje lovske puške na svetu	82
Lovski optrnik:	Še enkrat o lovski pravičnosti — Venčeslav Straus	83
	Na trgu je nova konstrukcija Steyr-Mannlicherja 7 × 64	84
Vprašanja — odgovori		86
Literatura		87
Fotoamater:	Na fazane spomladi — Dane Namestnik	87
Mladi pišejo:	O kanji ali mišarju — Silvij Stravs	89
Lovska organizacija:	Kako zagotoviti sredstva za čuvajsko službo v LD Šentvid pri Stični — Janez Benac	90
Jubilanti		91
Umrli	Juže Jurečič	92
	Ivan Dolinar	92
Lovska kinologija:	Navodila za paritev psov in prijavo legel	94
Šaljive		96

»LOVCA« izdaja Lovska zveza Slovenije, Ljubljana, Župančičeva 9. Izdajateljski svet sestavljajo: Rastko Bradašnja, predsednik, Franc Cvenkel, odgovorni urednik, Rado Cenčič, Janez Cop, Vladimir Pleničar, dipl. ing. Mirko Šušteršič, prof. dr. Stane Valentinčič. — Vse gradivo za objavo pošiljajte Uredništvu »Lovca« Ljubljana, Župančičeva 9, poštni predal 505, telefon 21-245. — Rokopisov in fotografij ne vračamo. — Letni prispevek področnih lovskih zvez Lovski zvezi Slovenije, v katerem je vračunana tudi naročnina za »Lovca«, je po članu 35 din. Za člane družin, ki niso članjene v področne zveze, in za člane družin, katerih področna zveza ni član LZS, je letna naročnina 40 din; za inozemstvo 60 din; posamezna številka 3,50 din. — Cene malim oglašom za člane lov. organizacij, povezanih v LZ in LZS: do 15 besed 3 din, od 15 do 25 besed 4 din, od 25 do 35 besed 5 din; za vse druge dvojna cena. Male oglase je treba plačati hkrati z naročilom. — Žiro račun Lovske zveze Slovenije: 501-8-47/1. — Tiskala in klišaje izdelala Tiskarna »Jože Moškrič« v Ljubljani.

Dobro članstvo – jamstvo za obstoj in uspešnost lovske organizacije

Znano je, da se življenjski pogoji divjadi slabšajo. Ni že skoraj kotička, kamor ne bi prodrli hrup tehnike in turizma. S tem se življenjski prostor plemenite divjadi iz dneva v dan občutno krči. Še občutneje pa je ogrožena naša divjad z uporabo najrazličnejših tehničnih pripomočkov za strojno obdelavo v kmetijstvu in ne nazadnje z uporabo številnih kemičnih sredstev in strupov. Za nameček pa se vrstijo elementarni pojavi te ali one vrste in obsega, kar vse močno prizadene prosto živeče živalstvo. Kot protiutež kopici teh za razvoj živalstva negativnih pojavov pa se uveljavlja vse večja skrb lovske organizacije za ohranitev divjadi. Toda ta skrb je lahko uspešna le pod pogojem, da ima lovska organizacija sposobno, prizadevno in predano članstvo.

To neizpodbitno resnico so spoznali že pionirji našega lovstva, ki so po vojni krojili obliko in temelje naše lovske organizacije. Pripravniški staž, obvezni lovski izpiti, obvezna lovskočuvajska služba in podobni ukrepi niso predpisi zaradi predpisa, ampak imajo globlje korenine. Toda tudi ti ukrepi ne morejo roditi uspehov, če jih lovske družine jemljejo neresno. Da je mnogokje res tako, nam je žal že znano. Spomnimo se samo lovskih izpitov in neredkih poraznih rezultatov. V enem dnevu je opravljalo izpit 7 prijavljenih kandidatov iz treh lovskih družin. Dva izmed teh kandidatov sta izpit že ponavljala. Rezultat je bil: 2 uspešno opravljena (oba iz iste družine) in 5 popravnih (med njimi tudi oba repetenta). Po končanem izpitu so se kandidati, ki so imeli »smolo«, popolnoma potrti posvetovali s tovarišema, ki sta izpit uspešno opravila, kako jima je vendar uspelo pridobiti si toliko znanja. Povedala sta, da je njuna lovska družina zanju priredila nekak seminar ali predizpit. Oni pa so razočarani tarnali, da se za nji-

hovo znanje ni nikdo v lovski družini zanimal.

Neredki so tudi primeri, da lovska družina vso pripravniško dobo pripravnikov ne jemlje resno. Ti so le kot gonjači na skupnih lovih in nič več. Če pride potem pri izpitu do poloma, ni to blamaža le za kandidata, ampak tudi dokaj zgornjo ogledalo lovske družine. Če pa že komu uspe, da gre z vzdihljaji skozi rešeto, prav gotovo še zdaleč ni kos nalogam v lovstvu, ki jih zahteva današnji čas.

Z željo, da bi pripravniška doba pomenila resno šolo in preizkušnjo, ki bi dala v teku let našim loviščem agilne in sposobne lovske kadre, izražam nekaj misli o načinu vzgoje lovskih pripravnikov:

1. Lovec, kateremu se nov interest zaupa s prošnjo za pojasnilo o pogojih za vstop v lovsko organizacijo, naj bo iskren in naj mu opiše brez olepšav ali pretiravanj vse plati lovskega športa. Naj ne frazari samo s hvalami, ki vzbujajo občudovanje, temveč naj opiše stvarno vse naloge, ki jih postavlja lovstvo pred svoje članstvo. S tem bo že na začetku odvrnil morebitnega omahljivca, ki bi pozneje ob spoznavanju resnice itak omagal.

2. Takoj po sprejemu prosilcev v pripravniški staž, jim je potrebno posvetiti že na prvem posvetu posebno točko dnevnega reda, se z njimi iskreno pogovoriti in jim predočiti lik pravega lovca, jim obširno opisati dolžnosti članov lovske družine in podobno. Nadvse koristno in priporočljivo je, pripravnike dodeliti prizadevnim, lovstvu vdanim, strokovno sposobnim članom v vzgojo. Član, kateremu je novinec dodeljen, naj ne vzame tega kot nadležno breme, ampak kot priznanje in zaupanje lovske družine. To zaupanje pa naj seveda tudi temeljito upraviči. Novinca naj jemlje pri vseh lovskih opravilih s seboj. Z živo besedo in dejanji naj prenaša nanj

svoje znanje in izkušnje. Predvsem naj ga uvaža v lovsko pravičnost, etiko, tovarištvo, agilnost in ljubezen do narave. Na morebitne slabosti, kot je nagnjenje k pitju in podobnemu, naj resno in odločno naslopi. S svojim nastopom naj da novincu čutiti, da je član ugledne organizacije.

3. Upravni odbor lovske družine naj oskrbi pripravnike čimprej s poslovníkom in pravili lovske družine, po možnosti tudi s potrebno lovsko literaturo. Tako se bodo pripravniki (če imajo resen namen) lahko sproti seznanjali s predpisi svoje organizacije, s skrivnostmi narave in z življenjem divjadi. S sistematično vzgojo si bodo pridobivali znanje, ki jim bo ostalo v neprimerno boljšem spominu, kakor snov, ki bi jo v predizpitni ihti na hitro stlačili v možgane. Pri tem pa je predvsem potrebno, da je vsaka teorija podkrepljena s prakso v naravi.

4. Pred vsako pripustitvijo k izpitu naj upravni odbor lovske družine temeljito pretrese lastnosti kandidatov. Če novinec že v preizkusni dobi ni kazal potrebnih lastnosti, predvsem volje do dela in ljubezni do lovskega udejstvovanja, je gotovo, da bo tak ostal tudi pozneje. In kaj koristi tak član lovski organizaciji?! Enako kakor počen člen v verigi. Naša organizacija je prostovoljna združitev ljubiteljev narave, ki so pripravljene tudi za ceno dokajšnjih žrtev slediti klicu lovskega srca.

5. Pripravnikom, ki kažejo znake, da bodo ustrezali liku sodobnega, socialističnega lovca, naj jim lovska družina omogoči, da opravijo izpit, vendar po predhodnem, temeljitem preizkusu njihovega znanja v družinskem krogu. Tako bodo izostala številna razočaranja, naša organizacija pa bo slonela na prizadevnih, delavnih, strokovno bogatih kadrih.

Še neki problemi ob gojitvi srnjadi

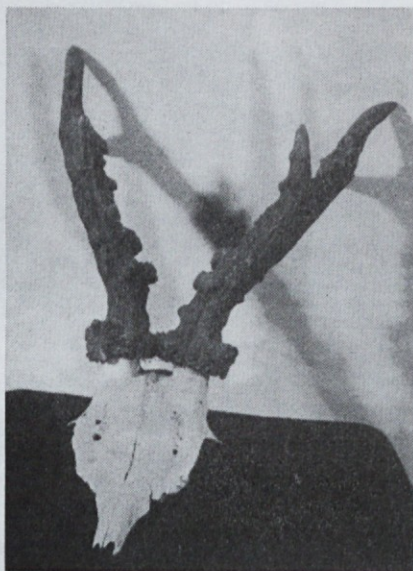
Z velikim zanimanjem sem prebral zelo poučno razpravo prof. dr. Jože Ranta v Lovcu (št. 9, 1968) pod naslovom »Ali smo pri gojitvi srnjadi izpolnili že vse pogoje«. Z avtorjem se glede prehrane srnjadi jeseni in pozimi ob rasti rogovja v celoti strinjam. Zlasti mi je všeč trditev prof. Ranta, da je za gojitev srnjadi važna prehrabena zmogljivost revirja samega. Avtor nato sprašuje, kaj je z obnovo (osvežitvijo) krvi, da bi se izognili paritvi v ožjem sorodstvu, ker je srnjad po našem lovnom načinu postala stacionarna. Zato predlaga, da bi v pozni jeseni napravili pogone z goniči — brez pušk — da bi se srnjad pomešala s srnjadjo sosednjih revirjev. Končuje z željo, da bi še drugi podali v tem pogledu ustrezne predloge.

Odzivam se tej želji in podajam svoje izkušnje zadnjih desetletij v SR Hrvatski, ki je nadaljevanje in mejaš srnjih stanišč (biotopov) SR Slovenije. Glede osvežitve krvi nekaj lastnih opažanj: Znano je, da v ruku jeleni na daleč potujejo, preplavajo reke do tujih rukališč (jeleni z Madžarske pridejo v Baranjo in Vojvodino) in se po parjenju vračajo domov. Kako je pri srnjadi? Dne 27. jul. 1947 ob 8. uri sem šel z logarjem v vas Perjasico — v tujem lovišču — da kupim psa goniča. Ko prideva na raven teren, obrasel s praproto, zaslišim za hrbotom nekako štokljanje. Ko se ozrem, vidim na 20 korakov dva srnjaka v lahnem drncu, spredaj močen šesterak, za njim pa šibek vilar. Prišla sta iz smeri Perjasičke rebri (bukov gozd) ob toku Mrežnice in se usmerila proti General-skemu stolu. To so bili povsem mirni okoliši, iz katerih so se ljudje med vojno izselili. V tem kraju nisem nikoli lovil in mi stalež srnjadi in spolno razmerje nista bila znana. Dne 4. 8. 1959 sem z drugim lovcem klical v oddelku Lajnik (revir Ogulinski Krpel). Po četrte ure pivkanja opazim nad potjo na kakih 40 korakov tri srnjake, prvi

šesterak z visokim rogovjem, drugi nekoliko šibkejši šesterak in tretji najšibkejši, tudi šesterak. Po strelo prvi srnjak brez kakega nakanja teče naprej, druga dva le nekoliko zaostaneta, pa se kmalu zopet razporedita in »karavana« nadaljuje pot. Namesto srnjaka sem namreč pogodil jesenovo debelce pred njim, ki je kroglo odbilo. Kam so šli trije srnjaki sredi prska, namesto da bi se ga udeležili v svojem življenjskem okolišu? Ne morem reči, dali so bili to domači srnjaki ali prišleki iz Bosiljeva, komuna Duga resa. V Ogulinskem Krpelu je bilo tedaj spolno razmerje 1 : 2—3 za srne.

Pozimi je vodnik stara srna, srnjak hodi zadnji, poleti, v času potovanja, vodi najmočnejši srnjak, ki pozna pota in ve, kam gre in čemu. Vendar sklepam, da je to v zvezi s parjenjem, da se narava briga za osvežitev krvi. Zato menim, da niso do kraja proučeni vsi problemi vzgoje naše srnjadi, da li živi srnjak v socialnem ravnotežju in kakšni vse so vplivi, ki delujejo nanj (mir, intenzivnost izkoriščanja gozda, volkovi itd.). Odprto ostaja vprašanje, kaj vse vpliva na moč srnjačjega rogovja. Prof. Rant dobro pove: »Na razvoj rogovja vsekakor vplivajo hormoni, zlasti hipofize.« Torej so odločilni hormoni hipofize, delovanje hipofize pa regulirajo hormoni iz moda (testeron). Kaj potem, če delovanje teh dveh vrst hormonov ni v skladu, ni uravnovešeno? Vzemimo za primer stanišče (biotop) našega svetovnega prvaka iz Tounjsko-Oštarskega Krpela. Kako, da so na istem stanišču srnjaki z rogovjem običajne teže, posamezni pa imajo izredno (superkapitalno) rogovje? Za boljše razumevanje razdelimo srnjake po teži rogovja takole: do 200 g — gojitveni odstrel, od 200 do 300 g prebiralni odstrel, od 300 do 400 g zreli srnjaki, od 400 do

Slika 1

450 g glavni (kapitalni) srnjaki in preko 450 g izredni (superkapitalni) srnjaki.

Zastopam stališče, da je razlog za rast izrednega rogovja v prvi vrsti nezadostno delovanje hormonov iz mod; hormoni hipofize namreč brez tega zaviranja povzročajo izredno bujno rast rogovja, seveda ob drugih činiteljih (krvotok, prehrana itd.). Dokazi za to so:

Slika 2

1. Lovec N. Mihaljević je uplenil 38 kg težkega srnjaka, teža rogovja 460 g, volumen 214 — 136,70 točke, na vseh razstavah I. nagrada (zlatna medalja). Rogovi temni, skoraj črni. Eno modo je bilo nekaj manjše.

2. Djuro Višnić je 25. jul. 1959 uplenil v Tounjskem Krpelu 25 kg težkega srnjaka s 183,15 točke; na razstavi v Firencah — svetovni prvak. Rogovi temni, pri raztelesenju srnjak normalen.

3. Isti lovec je v istem revirju 12. avg. 1965 uplenil 25 kg težkega srnjaka, rogovje 475 g, 158,86 točke, prvak Jugoslavije 1965. Rogovje temno, skoraj črno. Pri raztelesenju zdrav in normalen.

4. V istem lovišču je 17. avg. 1965 našel čuvaj poginulega, okoli 18 kg težkega mladega srnjaka, ustreljenega s šibrami. Srnjak je bil brez mod (testisa) in, po čelnih nastavkih sodeč, enoleten. Rogovje (šesterak) je tehtalo 255 g, 84,05 točke povsem črno (slika 1).

5. V istem lovišču (Tounjski Krpel) je lovski čuvaj 15. jun. 1965 odstrelil s šibrami ranjenega nepravilnega osmeraka, teža rogovja 325 g, 105 točk, rjave barve, s svetlo loščenimi parožki (slika 2).

Iz gornjih dejstev sklepam:

a) Pri srnjaku pod točko 1 je seciranje ugotovilo eno modo manjše, srnjaku pod točko 2 ni bilo videti ne mošnje ne modov. Pri srnjaku pod 2. in 3. točko ni bilo opaziti razlik nasproti normalnim srnjakom, torej v organizmu ni bilo pomanjkljivosti. Sicer je srnjak lahko imel obe modi, a je vprašanje, kako veliki. Že dr. Schumacher je v »Jagd und Biologie«, str. 37, pisal, da ni vsaka rast, podobna gobastemu rogovju, povzročena po zgubi mod. Dr. A. Bubenik mi je leta 1961 glede zgodnjega odpadanja rogov pri srnjakih pisal iz Prage, da je to vprašanje testosterona v krvi (abymohl pusobit somatotrofin). Nadalje je bil mnenja, da hitro upadanje mod lahko nastopi

iz drugih, nam neznanih razlogov; morebiti zaradi ranitve s šibrami ali poškodbe v bojih z drugimi srnjaki. Iz tega sledi, da morejo pri srnjakih pod 2, 3 in 4 biti tudi drugi vzroki za pomanjkanje testosterona v krvi za časa rasti rogovja. b) Pri vseh srnjakih z močnim rogovjem je značilna temna, skoraj črna barva rogov. Menim, da zaradi zmanjšane hormonalne funkcije mod, rogovji niso bili zavirani v razvoju; snov za rast je obilno pritekala in so bili s krvjo bolje oskrbljeni. Zaradi obilnega pritekanja krvi je bilo v rogu mnogo votlinic za arterijske kapilare in po odstranitvi mahovite povrhnjice je na rogu ostalo več krvi, ki je z oksidacijo dala rogu temno (črno) barvo.

c) Posebej je značilen mladi srnjak iz Kalače pod 4. Namesto šil ima šesterakovo rogovje s težo 255 g, povsem črno, a značilno, da je nosna kost nepravilno razvita (slika 1). Iz vsega navedenega sklepam: Rast izrednega (kapitalnega in superkapitalnega) srnjačjega rogovja ni normalna, temveč patološka.

Ostaja še eno odprto vprašanje. Kako, da imajo v Tounjskem Krpelu, ob enakih ekoloških pogojih, le posamezni srnjaki vrhunsko rogovje; zakaj ne bi ti srnjaki oplo dili še drugih srn, pa bi se ti tipi pomešali in s časom bi vsi srnjaki imeli normalno rogovje. Po zakonu dednosti vedno dobiva določeno število potomcev rogovje prednikov, oziroma podeduje prej ugotovljene nepravilnosti v organizmu. Dalje so za podedovane lastnosti odločilne tudi srne, to je matere, ki rode take potomce. Katere in kakšne so te srne v eni srnji populaciji (naselbini), do danes ni mogoče ugotoviti v odprtem, prostem lovišču. Treba bi bilo pri srnjaku s takšnim rogovjem z biokemično analizo ugotoviti količino hormonov v krvi in po teh analizah določiti gene, ki odločajo o de-

dovanju takega rogovja. Brž ko bi dognali te vzroke in umetno vcepili (z injekcijo) mladiču take gene, bi morali menjati mednarodni obrazec za ocenjevanje srnjačjega rogovja.

S temi mojimi mnenji dr. A. Bubenik v pismu 1966. l. v temelju soglaša in meni, da bi bilo treba ločiti dvoje vrst trofej: naravno biološko rogovje in patološko. Strinja se z menoj, da porozno črno rogovje kaže nenormalno rogovno trofejo. Glede mod pravi, da je eno vedno manjše in je dovolj, da je eno zdravo, gobasto rogovje pa je možno, četudi sta modi v redu in je lahko tudi le en rog gobast. Tak pojav more nastati ob pohabitvi živčnega centra, ki dirigira rast roga in je drugim regulacijskim sistemom nadrejen (superioren). Neravne ali zavite nosne kosti, ki pri srnjakih niso redke, pa ne vplivajo na nenormalno rast rogov.

Rezultate te razprave bi mogli uporabiti v lovski praksi in lovskem gospodarstvu takole:

1. Cilj gojitve srnjadi ni vzgajanje kapitalnih trofej, temveč vzgoja zdrave, krepke in odporne divjadi z lepo oblikovanim simetričnim rogovjem, ki ustreza idealnemu tipu posameznega okolja (biotopa).
2. Vsaki kapitalni trofeji srnjaka je treba pridjati očiščeno spodnjo čeljust in po možnosti mikrosekcijski izvid za znanstvene namene.
3. Vse zrele srnjake z lepim rogovjem za odstrel je odstreliti po prsku, najkasneje v 8—9-letni starosti, ker po tej starosti rogovje orkneva, čeprav srnjak lahko doživi 15 let.
4. Vse tuje lovce je treba obvezati, da morajo pri nas uplenjene trofeje razstavljati le s pripombo, da so iz Jugoslavije in iz katere njene republike.
5. Proučiti vse bonitetne činitelje srnjih lovišč, da po možnosti v primerjavi s sosednjimi deželami dosežemo ne le kvaliteto, s katero smo na prvem mestu, temveč tudi kvantiteto.

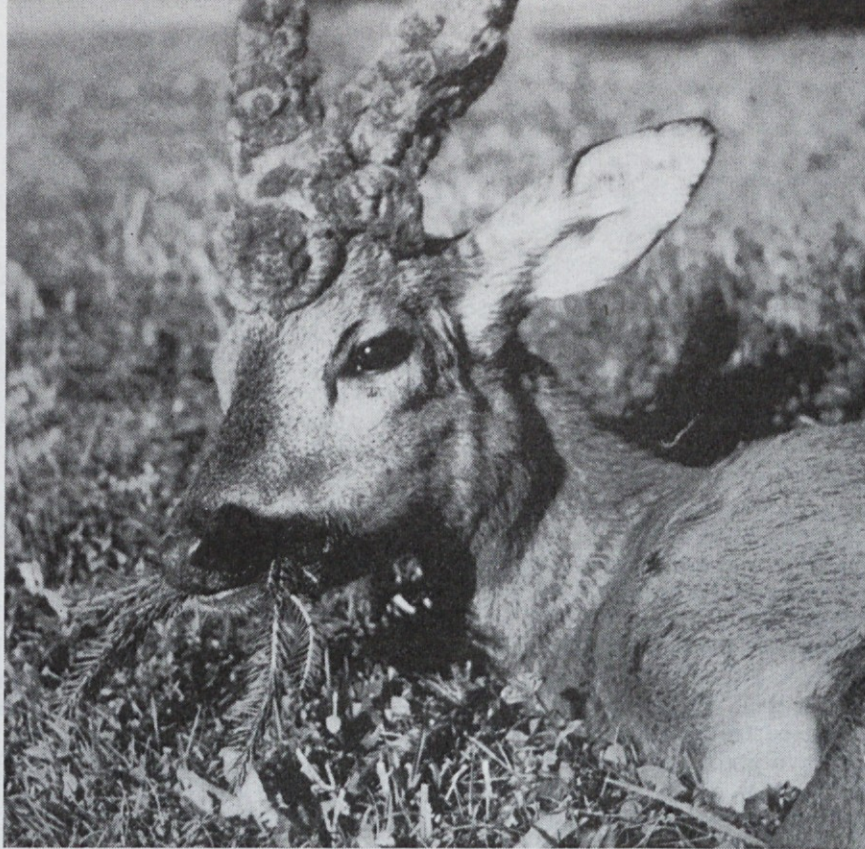

Foto J. Torkar: Srnjak je bil uplenjen julija 1965 na Stovcu pri Gorjah na Gorenjskem. Bil je brez mod. Na pašo je hodil v polje, ograjeno z bodečo žico, latami in živo mejo, pa je možno, da se je pri tem poškodoval. Bil je krepko razvit za tamkajšnje razmere izredno težak — 21 kg iztrebljen in brez glave. »Medaljon« na čelu visi od rogovja v obliki polovice jabolka, iz katerega se je ob pritisku cedil zelo smrdeč izloček. Med rogovjem je bilo več do 5 cm dolgih vejic in trnov, kar je znak, da se je hotel znebiti nadležnega gobastega okrasa

Dipl. ing. Vitomir Mikuletič

Kako smo gospodarili z gamsi na Primorskem

(Konec)

Kako različna so mnenja o pravilnem gospodarjenju z gamsi, so pokazali v bližnji preteklosti objavljeni članki o gamsih v našem glasilu. Namesto ostrega in včasih zajedljivega razpravljanja bi bilo pravilneje, če bi se vsi tisti, ki mislijo, da o gamsih in gospodarjenju z njimi nekaj vedo, sestali, se zedinili za osnovna načela in smernice o gojitvi te divjadi ter to kot priporočilo vsem LD oziroma lovskim organizacijam, ki z gamsi gospodarijo, objavili v »Lovcu«.

V tej zvezi naj opozorim tudi na pomanjkanje splošnega lovskogo-

spodarskega načrta za Slovenijo, v katerem naj bi bili gamsi oziroma gamsja lovišča obdelana kot samostojna enota.

Še vedno je živa in prisotna miselnost, da bi praviloma smeli streljati le kozle. Po mnenju zagovornikov te smeri ni greh, če padejo še tako dobri kozli, in nasprotno, neodpustljiva napaka, če kdo upleni še tako slabo kozo ali mladiča. — Pred leti sem bral članek nekega Francoza, ki predlaga, da naj bi streljali samo kozle. V Franciji je, zaradi tamkajšnjih razmer, stanje v lovstvu precej drugačno kot pri nas in se z našim ne da pri-

merjati. Je namreč veliko slabše. Toda absurdnost takega predloga je tako očitna, da se zanj ne more ogreti nihče, ki količkaj pozna živaloslovje in naravne zakone, lovec pa sploh ne. Niti ne tako natančna analiza razvoja neke populacije gamsov pokaže, da bi pri doslednem izvajanju omenjenega predloga v sedmih, osmih letih popolnoma uničili in razkrojili populacijo. Pri tem ni niti treba upoštevati še drugih negativnih pojavov kakor bolezní, zmanjšan prirastek itd. Toda kljub temu se potreba odstrela koz in mladičev le s težavo prebija v prakso.

Razumljivo je, da si vsak, kdor se ukvarja z lovom, želi dobro trofejo. Toda bodimo pravični! Dobi naj jo tisti, ki je k njeni ustvaritvi, vzgojitvi največ pripomogel, največ žrtvoval. Dobra trofeja naj bi bila plačilo oz. nagrada za nesebično delo in skrb za divjad. Ne pa ... »kar narava (in drugi lovci) da« in ... »kdor prej pride, prej melje«. Taki pojavi so zelo pogosti in ne spadajo v lovskogospodarsko sredino. Človek, ki tako misli in dela, kaže vso svojo primitivnost, sebičnost in mu je tuje spoštovanje dela drugih. Ali je to lovec?

»Mal' položi dar (lovec) domu na oltar!« — plača pa naj gams oz. divjad sploh. Kljub temu, da od nekdanj obstoje lovskogospodarski načrti, so v praksi odmikali od njih in tolerance zelo velike, seveda na škodo divjadi. To velja tako za domače kot tuje goste. Posebno pride to do izraza tam, kjer so vodstva družin šibka ali pa si posamezniki prilaščajo pravice, ki jim ne gredo, kjer vlada klečeplaznost in podobne nepravilnosti ter slabosti. Dokler bomo uvrščali lovski turizem pred samo lovsko gospodarstvo in ga postavljali nad vlogo, ki jo ima naša divjad in narava za slovenskega človeka in ga ne bomo znali smotrno vključevati v našo dejavnost, dokler bodo devize malik, ki ga vsi molimo, tako dolgo ne bomo mogli govoriti o pra-

vem, etičnem lovskem gospodarstvu. Postavljamo napačno vprašanje: Koliko deviz naj da lovstvo, namesto kaj lahko dajo lovišča za turizem? Če kje v lovstvu, potem moramo prav tu delati »cum grano salis«, s pametjo in premislekom. Lovski turizem mora izhajati iz lovskogospodarskega načrta in mora biti podrejen splošnim in posebnim lovskogospodarskim ciljem, ne more pa biti cilj sam!

Naravo in njene zakonitosti še vse premalo poznamo tudi tisti, ki smo z njo v vsakdanjem stiku. Toliko manj pa tisti, ki jim je lov ali bolje rečeno prihod v naravo le oddih in sprostitve, umik pred vsakdanjimi umskimi in telesnimi obremenitvami. Zato se moramo naslanjati na znanstvene izsledke domačih in tujih znanstvenikov ter ustanov. Žal pa je na domačih tleh tozadevna bera tako skromna, da nam praktično ostaja le paberkovanje po tuji literaturi. Zato je toliko bolj nerazumljivo, zakaj posamezniki tako trdovratno zavračajo ugotovitve tujih strokovnjakov, češ da to velja za njihove razmere, ne pa za naše. Saj menda gams na severni strani Karavank ni nič drugačen kot na južni. Menda je celo isti. In zakaj naj ne bi potem nemška, avstrijska in švicarska dognanja veljala tudi za naše gams? Samovoljne trditve in površna opazovanja ne bodo nikoli pripeljala do kakršnegakoli uspeha pri gojitvi gamsov. Isto velja seveda tudi za drugo divjad.

Mnogokrat LD ne vzamejo tako resno letnega odstrelnega načrta. Če presežejo odstrel pri kozlih, avtomatično zmanjšajo odstrel koz tako, da so v skupnem številu živali, predvidenih za odstrel, »not«. Reden pojav je, da kozli v večini primerov padejo, koze pa ne. Če pristojni organ odobri manjši odstrel kozlov, pa sledijo pritožbe in intervencije, ki včasih tudi uspejo. To vsekakor ni prav.

Iz prve tabele je razvidno, da se zadnja leta (od l. 1965) skuša uveljaviti drugačna politika odstrela, ki pa bo šele čez precej let imela ugodne posledice. Seveda, če jo bodo pristojni organi dosledno izvajali in če bo zagotovljena v dolgoročnih lovskogospodarskih načrtih. Prav tu pa bi imela lovška inšpekcija hvaležno delo.

Posebna pomanjkljivost pri gospodarjenju z gamsi je, da sosednje LD med seboj ne sodelujejo. Isto velja za lovišča izven LZ. Najpogosteje je slišati očitke, da sosedje lovijo »naše« gamse. In zakaj naj bi on, sosed, uplenil dobro trofejo, zlasti če je žival ob meji?

Tako spet padajo kozli, za koze pa je le bolj redkemu mar. Posledice takih negativnih pojavov pa spet nosi gams oz. divjad sploh. Očitno je, da je tu nujno potrebno skupno načrtovanje, skupno gospodarjenje po načelu »iz velikega na malo«. Seveda tak način gospodarjenja ne bi bil po godu vsakemu, morda tudi ne posamezni LD. Če gledamo na neko gamsjo populacijo kot celoto in za tako tudi načrtujemo, potem je konec samovolje, pehanja za dobrimi trofejami in nediscipline. Tu je namreč kontrola sosedu. Za divjad pa je to vsekakor koristno. Prepričan sem, da bo prej ali slej prišlo do takega sodelovanja, saj nas bodo v to prisilile razmere same. Verjetno kje drugje v Sloveniji tako tudi že sodelujejo in gospodarijo.

Pomanjkanje takega sodelovanja prihaja do izraza predvsem tam, kjer poteka meja lovišč po klimatskih ločnicah, npr. po robovih visokih planot, po gorskih grebenih, ki ločijo severne in južne lege. Poleti se drži divjad v hladnejših severnih, pozimi pa se umakne v toplejše južne lege. Takih primerov je pri nas precej. Naj omenim samo greben Julijskih Alp, ki loči Gorenjsko od Primorske ali recimo rob Trnovske planote itd. V takih primerih se divjad pozimi množično umika v ugodnejše lege, pri

Foto I. Napotnik

tem pa seveda v drugo lovišče. Kaj bi bilo bolj logično kot v teh primerih stopiti skupaj in se tovariško pogovoriti za skupno gospodarjenje? Pa takih dogovorov ni, raje z nezaupanjem in jezo obračamo hrbet drug drugemu in delamo po svoje. Ali je to prav? Zato ponovno poudarjam, da bi morali najprej izdelati splošne smernice za gospodarjenje z gamsi, nato pa dolgoročne načrte za gamsje populacije oz. kolonije. V okviru letih pa potem razdeliti dolžnosti in pravice posameznih LD. Ob koncu vsakega leta pa seveda na ustrezen način preveriti izvajanje lovsko-gospodarskega načrta. Toda tak predlog močno trka na lovsko zavest in vest ter izključuje sebičnost, ki je žal še tako pogosta pri nas. Ta predlog ne izključuje v nobenem primeru petletnih lovsko-gospodarskih načrtov, temveč bi le-ti morali upoštevati določila in smernice takega splošnega načrta. Toda naj ta predlog zveni še tako lepo, ne bo izvedljiv, dokler nimamo enotnih gojitvenih smernic

za gospodarjenje z gamsi. Tu pa se začneja tisti začarani krog, ko vsak misli, da ima prav in trmasto vztraja pri svojem. Ali je pravilno spolno razmerje 1 : 1, 1 : 3, ali je kozel zrel za odstrel pri 5, 10 ali 12 letih, ali naj streljamo koze in mladiče, ali ... še in še imamo odprta vprašanja, na katera vsak po svoje odgovarja. V sosednji Avstriji je letni odstrel gamsov približno tak, kot je ves stalež gamsov v Sloveniji. Da o Nemčiji niti ne govorim!

Smo lahko srečni, da imamo za gojitev te divjadi res izredne pogoje, da je zasnova naših gamsov odlična in da bi z malo več sloge, dobre volje in pameti dosegli zavidljive uspehe — pa se zgublamo v podrobnostih in ... zaradi dreves ne vidimo gozda.

Pa naj zaključim.

Dejstvo je, da v loviških krepko primanjkuje zrelih kozlov.

Ker je številčno stanje gamsov dobro, to med drugim dokazuje njihovo širjenje v območja, kjer gamsov doslej ni bilo. To pomeni, da

je regeneracija močna, da je koz več kot kozlov in da se je življenjski prostor, ki pripada enemu gamsu, skrčil.

Večletni izvršeni odstrel kaže na bistven primanjkljaj kozlov in na napačno gospodarjenje glade strukture spolnega razmerja. Zasnova naših gamsov je odlična, saj je mnogo mladih, 2—4-letnih gamsov, ki presegajo 100 točk.

Morali bi:

- postaviti si skupen in enoten cilj glede gospodarjenja z gamsi,
- sestaviti in sprejeti enotne smernice za gojitev te divjadi,
- povezati sosednje LD za skupno gospodarjenje z gamsi,
- usmeriti nadaljnje gospodarjenje k postavljenemu cilju,
- podrediti interese posameznih LD skupnemu cilju, enako lovski turizem,
- upoštevati znanstvena dognanja in jih v praksi uporabljati,
- začasno omejiti odstrel kozlov in povečati odstrel koz, dokler ne dosežemo zadovoljivega spolnega razmerja,

— skrbeti, da bi gojitvene smernice, če jih sprejmemo, postale last vseh, ki gospodarijo z gamsi. Kakor vidimo, imamo pri gospodarjenju z gamsi opravka z vrsto negativnih dejavnikov, ki vplivajo na gamsjo populacijo regresivno. In to prav sedaj, ko imamo res vse možnosti, da bi obrnili razvoj v nasprotno smer. Zato tudi ni duha ne sluha o kakšni res dobri gamsji trofeji in je naša najboljša še vedno Krivčeva z Uršlje gore.

S. Valentinčič

Kužna gamsja slepota v Sloveniji v letu 1968

(Konec)

Kako se bolezen kaže pri gamsu

Z odgovorom na to vprašanje bi hotel pojasniti dvojje, to je vprašanje praktičnega ugotavljanja bolezni in vprašanje poteka bolezni predvsem na očesu, kar naj pomaga k razjasnitvi etiologije, to je nastanka bolezni.

Za praktika so najpomembnejše spremembe na očeh. Te spremembe niso vedno enake, celo zelo različne so, ko primerjamo naše izvide na očeh.

Na podlagi zbranega materiala ne moremo še reči, kje se bolezen v očesu prične — ali na sluznicah vek, ali na roženici, ali kje drugje. Imeli smo dosti priložnosti slišati, da so na terenu videvali gamse (pa tudi ovce), ki se solzijo — brez drugih znakov na očeh. Tudi pri naših histoloških raziskavah smo imeli primere, ko so bili vnetni procesi ugotovljeni zgolj v sluznicah vek (veznicah, ne da bi bili ti procesi tudi v roženici ali v drugih delih očesa. Vnetje veznic ima za posledico solzenje, kasneje

Saj kozlom ne damo časa, da dozore!

Rad bi, da bi ta članek opozoril na resno stanje pri gamsih, ki se je kakovostno tako negativno razvijalo zadnjih dvajset let.

V prvem delu članka, Lovec 1/1969, popravi:

tabela 2: zap. št. 4 — ne 38, ampak 28; zap. št. 13 — ne 2, ampak 3 in (6. stolpec) — ne 101, ampak 269; skupaj — ne 1048, ampak 1084;

tabela 3: zap. št. 3 — ne 38, ampak 27; zap. št. 5 — ne 104, ampak 140.

pa ta izcedek postane gnojen. Izcedek iz oči smo opazili pri 140 gamsih. Največkrat je bil obojestranski, iz obeh oči hkrati in sicer v 110 primerih, v 30 primerih pa je bil enostranski. V 55 primerih je bil izcedek serozen (solze), v 85 pa gnojen. V približno 60 primerih pa izcedka iz oči na pregled poslanih gamsov, obolelih za kužno slepoto, nismo ugotovili. To nam po eni strani govori za to, da se torej pri kontroliranju gamsov ne smemo zanašati samo na gnojni izcedek iz oči kot znak za to bolezen, kar navaja literatura, ampak tudi na druge znake. Kajti pri približno četrtini vseh primerov za kužno slepoto bolnih gamsov izcedka iz oči ni bilo. Po drugi strani pa nam to dejstvo lahko govori tudi za to, da bolezen nastane drugod v očesu (ne na veznicah) in se šele kasneje razširi tudi nanje, ali pa jih sploh ne zajame.

V vseh primerih, ki smo jih v letu 1968 diagnosticirali kot kužno gamsjo slepoto, je bila prizadeta roženica. Tudi ta pojav ni v vseh

primerih enak, ampak nastopa v zelo različnih oblikah.

Največkrat je bila roženica motna, od rahlo motne do mlečno bele. Včasih je roženica tudi rumenkasto in rdečkasto motna. Vsa površina roženice je bila motna v 142 primerih, v 67 primerih pa ne vsa. Praviloma je motnost najmočnejša v središču roženice. Motnost dostikrat tudi izven središča roženice ni enakomerna, ampak ima različne oblike. Večkrat smo opazili intenzivnejšo motnost v obliki koncentričnih krogov na periferiji roženice ali okrog njenega središča, drugič v obliki pik na raznih mestih roženice.

V starejših primerih bolezni smo praviloma opazili krvne žilice na robu ali celo do središča roženice, ki je tako postala rdečkasta.

Površina roženice dostikrat ni ostala normalna, ampak je bila zaradi naslag izmaličena. V 30 primerih smo to opazili v njenem središču, ki je bilo konično izbočeno nad površino.

V središču roženice je v napredovanih primerih prišlo tudi do izlitja očesa; to smo ugotovili v 30 primerih. Zlasti pri mladih pride rado do izlitja in se okrogla ranica prične točno v središču roženice. V več ko 40 primerih smo na roženici opazili zrastine, kar je govorilo za to, da se proces že nagiba k pomiritvi. V 3 primerih je bilo opaziti, da je bilo oko izbuljeno (exophthalmus).

V več ko 20 primerih smo na roženici opazili temne madeže — pigment, kar nam je pričalo, da so istočasno oboleli tudi notranji deli očesa (iritis, iridocyclitis). To so nam potrdile tudi histološke preiskave bolnih oči.

Slika v očeh za kužno slepoto bolnih gamsov ne bi bila popolna, če ne omenim še beločnice, na kateri smo večkrat opazili vnetje in nabrekle krvne žilice.

Če na kratko povzamem naše izvide na očeh za KK bolnih gamsov, lahko rečem naslednje: pri kužni

slepoti gamsov se pojavljajo močni vnetni procesi na očesnih veznicah in na prednjih delih očesa, ki pa ne sežejo globlje. Ti vnetni procesi so najpogostnejši na roženici. V četrtini primerov nismo opazili vnetja očesnih veznic. Vnetje notranjih delov prednjega dela očesa smo opazili pri 10 % obolenj. Tu in tam smo opazili prve vnetne pojave in očesnih veznicah, ne da bi jih opazili v roženici. Bolezen torej ne kaže enotnega poteka in se tudi ne manifestira enako, pač pa zelo različno. Ugotovili smo faze, ki govorijo za to, da je v očesu (v roženici) prišlo do regresivnih procesov (do ozdravljenja).

Večje število gamskih oči s kužno slepoto smo pregledali tudi v podrobnosti, histološko. Ugotovili smo limfoplazmocelularne vnetne infiltracije z brstenjem granulacijskega tkiva v roženici in v nekaterih primerih tudi infiltracije enakega celičnega sestava v šarenici in v ciliarnem telesu. Prav take infiltracije smo ugotovili pod epitelom očesnih veznic, na beločnici in na vekah. Pomembna pa je bila ugotovitev primerov vnetja veznic brez sočasnega vnetja roženice. Odtod se vnetje širi proti roženici in v globino proti notranjim delom očesa. V teh začetnih fazah vnetja prevladuje limfocitna infiltracija, kar je značilno za virusna obolenja.

Pri nekaterih za KK bolnih gamskih, zlasti pri mladičih, smo opazili tudi spremembe v nosu: zardela nosna sluznica in sluznica nosne pregrade ter serozno-mukozen izcedek iz nosa.

Celih trupel za kužno slepoto obolelih gamsov smo prejeli na pregled le nekoliko, popolnoma celih pravzaprav le pet. Pri vseh teh pa smo v pljučih oziroma na splošno v dihalnem aparatu ugotovili vnetne procese. Tako smo na primer prav pri prvi gamski kozi, pri kateri smo 2. julija 1968 diagnosticirali kužno gamsjo slepoto, ugotovili pljučnico z vsemi njeni-

mi spremljevalnimi znaki (brez pljučnih zajedalcev). Kasneje, ko smo temu pojavu začeli posvečati več pozornosti, smo v takih primerih histološko našli v pneumoničnem in okolišnem tkivu limfocitne infiltracije, znak, da gre za virusno pljučnico. Treba je dopustiti možnost zveze med virusno pljučnico (gamsja pogostna bolezen) in kužno slepoto pri gamskih. Pri tem pač tudi ne moremo mimo objav švicarskih znanstvenikov Klinglerja in Nicoleta, da povzroča kužno gamsjo slepoto kužna kal iz rodu mikoplazma, podobna mikoplazmi, ki pri ovcah in kozah povzroča kužno presušenje vime. Etiologija kužne gamsje slepote ostaja slej ko prej nepojasnjena. Tudi naši histološki izvidi kužne pljučnice pri gamsu so enaki izvidom kužne pljučnice pri ovcah. Ne bi želel s tem pritrdilno odgovoriti na vprašanje, če je KK prenosljiva z ovce na gamsa (ali

obratno), ne bi pa niti mogel tega zanikati. Ne samo glede na zgoraj navedeno, ampak tudi glede na epizootsko sliko, tj. istočasnega pojava in širjenja kužne slepote med gamsi in ovci pri nas lani.

Za praktična opažanja gamsov, bolnih za kužno slepoto, omenjam še en znak. Slep gams se pri gibanju v skalovju poškoduje. Poškoduje se na glavi, nogah in po vsem telesu. Pride do odrgnin, ran in zlomov. Najbolj značilno za slepoto pa je, da si gams razbije prednje dele čeljusti in zobe. Po tem je tudi kasneje, ko v plazovih ostanejo samo glave, možno sklepati, da se je gams ubil zaradi slepote.

Preostala naša opažanja

Nimam namena in možnosti obravnavati vseh naših opažanj, temveč se bom omejil na nekatere, ki jih imam za važnejša.

Foto J. Lavtižar

Bakteriološke raziskave vzorcev, vzetih iz oči številnih za KK bolnih gamsov in ovc, so nam pokazale zelo različno in po številu vrst mikrobov zelo obsežno bakterijsko floro. Ne moremo pa reči za nobeno bakterijsko vrsto, da bi se pojavljala v vseh primerih in da bi bila povzročitelj bolezni. Naši izvidi nam kažejo le bakterije, ki živijo tudi v zdravih očeh, zlasti pa one, ki se naselijo v očeh potem, ko so zaradi nečesa drugega obolele.

Tudi obsežne in številne viruloške preiskave nas (še) niso pripeljale do tega, da bi lahko rekli: izolirali smo določen virus.

Niti naši dosednji obsežni biološki poizkusi prenosa bolezni z bolnega gamsa na zdravo ovco niso potrdili tega, da smo isto bolezen prenesli na ovco, čeprav smo pri nekaterih ovcah opazili rahle spremembe v očeh; te pa je možno pripisovati sekundarnim bakterijam.

V vseh naštetih smereh raziskav delamo še naprej.

Zaradi suma na kužno slepoto smo prejeli na pregled 215 gamsov. Od tega števila je bilo 8 sumljivih, tj. takih, pri katerih nismo z gotovostjo potrdili kužne slepote, 10 pa je bilo negativnih. Ti torej zagotovo niso bili bolni za KK; največkrat je šlo za kake drugačne okvare na očeh. Za 190 gamsov razpolagamo s podatki o spolu in starosti. Med njimi je bilo:

kozlov	44
koz	105
mladičev (obeh spolov) . . .	41

Med 44 kozli je bilo starih 2 do 4 leta 30, le 14 je bilo starejših. Kozice, starejše od 4 let, so nam pričeli pošiljati na pregled šele v jesenskih mesecih, v poletnih pa le mlajše kozice, ki se sicer drže tropov.

Pregledovali smo tudi kvaliteto rogljev pri kužni slepih gamsih, če nam je bilo to mogoče. Dobili smo naslednji pregled po točkah:

Starost (leta)	K o z l i			K o z e		
	število	razpon	poprečje točk	število	razpon	poprečje
2	9	79,7—98	88,0	14	73,7— 81,2	77,5
3	10	84,8—99	92,5	22	71,7— 92	78,7
4	7	86,7—96,2	92,2	12	77,5— 89	83,3
5	1	—	99,7	2	85 — 93,2	89,1
6	1	—	87,1	3	72 — 91,8	84,4
7	1	—	92,7	3	90,5— 95,3	92,2
8	1	—	109,8	2	90,6—100,2	95,4
9	1	—	101,7	3	81 —103	88,8
10	1	—	95,6	10	82,5—100,4	92,0
11	—	—	—	4	88,7— 96,8	91,5
12	—	—	—	1	—	79,0
13	1	—	98,4	1	—	96,0
14	1	—	96,2	4	85,6—105	94,5
15	1	—	75,5	1	—	100,7
16	—	—	—	3	90 —101,0	100,7

Iz pregleda vidimo, da imajo za kužno slepoto oboleni gamsi različne trofeje, tudi dobre, saj je med 120 ocenjenimi 9 trofej preko 100 točk, (najvišja pri kozlih 109,85 in pri kozah 105 točk). Vendar lahko rečemo, da so gamsi vseh kvalitete samo poleti obolevali za kužno slepoto, v zimskem času pa le slabših kvalitete.

Sklepi in predlogi za bodoče delo

Kužna gamsja slepota, ki se je v začetku julija 1968 pojavila na Bovškem, se je v 3 mesecih zelo razširila in postopno napredovala tako, da je zajela 11 lovišč lovskih družin, vse revirje gojitvenega lovišča »Triglav«, prišla v Karavanke in čez v Avstrijo ter se pojavila tudi v Italiji.

Ob tem širjenju je bolezen izgubila na intenzivnosti. Niso več obolevali celi tropi, ampak le posamezne živali. Sodeč po pregledanih primerih, so zboleli le biološko slabi osebki. Praviloma smo pri njih ugotovili tudi pljučnico ali pa še druge bolezni, kadar smo seveda imeli na razpolago cel kadaver. Praviloma pozimi tudi nismo našli tako hudih okvar v

očesu kot poleti, v začetku pojava kužne gamsje slepote.

Določeni izvidi govore za možnost vzročne zveze kužne gamsje slepote z drugimi boleznimi v organizmu, pri čemer imam v mislih predvsem pljučnico, ki po naših izvidih kaže sliko virusne pljučnice. Ti izvidi govore tudi za podobnost virusne pljučnice pri ovci in gamsu. Nasprotno, v tem poročilu navedena švicarska avtorja navajata vzročno zvezo med kužno gamsjo slepoto in mikoplazmo, ki spada v skupino PPLO. V to isto skupino spada tudi povzročitelj kužne presušitve vimena pri kozi in ovci.

Na podlagi naših dosedanjih opazovanj in dognanj, zlasti pa pravkar navedenih, je v bodoče potrebno:

Nadzorovati lovišča, v katerih se je lani pojavila kužna gamsja slepota, in tudi sosednja. V ogroženih loviščih je treba prevelike gamsje staleže razredčiti, zlasti na račun slabih in starih koz.

Ob množičnem pojavu kužne gamsje slepote odstreliti tiste osebke, ki so slepi ali pa na splošno slabi in jih ni škoda izločiti, ostale pa puščati, ker lahko ozdravijo.

Če pa gre v nekem lovišču za posamične primere KK, je najbolje odstreliti vsak tak primer, saj gre verjetno za biološko manj vredne osebe.

Za naše nadaljnje raziskave potrebujemo ne samo glave kužno oslepelih gamsov, ampak vedno cele živali in je zato treba Inštitutu za zoohigieno in patologijo divjih ži-

vali v Ljubljani, Gerbičeva 60, pošiljati na pregled cele gamse.

Lovci morajo opazovati oziroma veterinarjem pomagati pri opazovanju ovc in vsak primer kužne slepote javiti veterinarski službi in našemu inštitutu, ki bo še naprej raziskoval kužno gamsjo slepoto.

Tone Černač

Še o prepovedi uporabe cianovodika

V Lovcu št. 11/1969 razčlenja svoje misli Radoslav Cajnko o prepovedi uporabe cianovodika pri lovu, s čimer se v celoti ne strinjam. Bil sem eden prvih pobudnikov, da se prepove uporabljanje strupa pri lovu. To sem iznašal in utemeljeval tudi na sejah Lovske zveze Slovenije. Na podlagi tega je bil sprejet sklep, da inštitut za sodno medicino ugotovi, koliko je bilo žrtev zaradi malomarnega ravnanja lovcev s strupi. Ker so takrat največ uporabljali cianovodik pri pokončevanju lisic, je ta izpadel kot najbolj nevaren, čeprav je strihnin nevarnejši. Nikoli pa nisem govoril niti pisal, kakšen strup naj se zabrani, ker sem pri tem mislil na oba. Spominjam se pa dobro, da je neki tovariš predlagal uporabo strihnina. Profesor dr. Valentinčič je temu tovarišu kratko odgovoril, da je strihnin še nevarnejši in je navedel konkreten primer iz okolice Novega mesta. Lovec je nastavljal vabo s strihninom za lisice in namesto te je padla divja svinja. Cigani so svinjo našli, jo pojedli — posledica: eden ali dva mrtva, drugi pa v bolnici, kjer so jim reševali življenje. Verjetno je zakonodajalec hote ali nehote izpustil tudi prepoved uporabe strihnina.

Kaj me je napotilo, da sem začel gonjo proti uporabi strupov, bom na kratko obrazložil:

Bil sem starešina LD Bistra. Na lovskem posvetu smo med drugim govorili o uporabi cianovodikovih ampul za pokončevanje lisic. Bil sem proti, ker sem vedel, kako malomarno ravnaajo nekateri člani z ampulami. Vseeno sem dal svoj protipredlog na glasovanje in ostal v manjšini. Sklep: strupe naj nabavijo in strupijo z njimi na svoje stroške tisti lovci, ki bodo odgovorni za morebitne nesreče. Ni minilo 14 dni, ko pride miličnik in me prosi, da bi šel na postajo milice, kjer da me čaka Otmar Cvirn, preiskovalni sodnik okrožnega sodišča v Mariboru in predsednik takratne LZ Maribor. Vprašal me je, če mi je znano, da je umrla 4-letna deklica na dvorišču stanovanjske hiše gozdnih delavcev v Ludranskem vrhu, ko je tam našla pri igri cianovodikovo ampulo in jo v ustih strla. Kaj je prineslo v bližino stanovanja oz. smetišča cianovodikovo ampulo, šoja, voda iz bregov nad hišo ali malomarna roka lovca, ni bilo razjasnjeno. Na lovskem posvetu sem vprašal tovariše, ki so bili za strupitev lisic z ampulami, kdo je kriv za smrt tega nedolžnega otroka.

Povesili so glave in molčali.

Isto leto v sosednji Lovski družini Koprivna, v naselju Šmelc, kaka 2 km iz Črne. Ženske so klepetale z otroki sredi naselja, ko zapazi lovčeva žena, da ima njen sin v ustih cianovodikovo ampulo in se igra z njo. Ker je mati to reč dobro poznala, jo je otroku previdno potegnila iz ust. To mi je sama pripovedovala.

V sosednji LD Pogorevc je krojač lovec nastavljal lisicam nad Žerjavom pri potoku cianovodikove ampule. Ker sam ni utegnil zjutraj kontrolirati, je poslal svojega vajenca. Ta najde ob potoku mrtvo lisico, poleg nje pa zdrobljeno ampulo. Fant iz radovednosti pobere razbito ampulo in pade v nezavest, na srečo ne v potok, kjer bi utonil. Ko krojač vidi, da fanta ni nazaj, gre pogledat. Najde ga nezvestnega. Odpeljejo ga takoj v črnsko bolnico in mu rešijo življenje.

Še bi lahko pisal o takih in podobnih nesrečah. Navedel sem le tri primere, ki so se zgodili v kratkem časovnem presledku tri kilometre od Črne na področju treh LD. Vse to je tako vplivalo name, da sem začel gonjo proti uporabi strupov pri lovu in uspel. Priznam, da bi bilo možno to zadevo smotrneje rešiti za obe strani. Da se razumemo, proti uporabi cianovodika pri lovu sem bil zaradi takšnega načina dobavljanja in manipulacije s tem strupom. Upam, da je z menoj enotnega mnenja ogromna večina lovcev kot tudi nelovcev. Kar se pa tiče lova samega s cianovodikom v ožjem pomenu, se pa s tovarišem Cajnkom popolnoma strinjam.

Zato bom ponovil stari dobri recept za uporabo ampul.

Gozdna direkcija v Skopju je svoj čas predlagala vardarski banski upravi za tečaj o uporabi strupov, v glavnem za volkove, gozdarje, ki so imeli veselje do lova in čut odgovornosti. Na tak tečaj sem bil

Foto I. Napotnik

Peter Zupan

Črni vitez

*Se mrak še ni umaknil dnevu,
še ni pretrgan gorski mir,
ko več ne spi v gostem rušju
črni vitez, sin planin.*

*Ponosno v vsej krasoti dvigne
glavo,
ljubezen putam kaže kot za stavo,
še bolj zapleše, gruli, piha,
ne ve, da v koču čaka lovec Miha.*

*V svojem plesu, vnet v ljubezni
vroči,
ne ve, kako si lovec ga želi,
ne vidi cevi, le blisk, ko puška
poči,
ne čuje odmeva v skalah, kako
grmi ...*

*V dolini bodo spraševali:
kje priletel si pred cev —
te gledali, občudovali —
kje ljubljenkam si pel.*

*Jeseni lovci bomo zopet se dobili,
te z običajem našim počastili.
Da si spoštovan iz mnogih lovskih
vrst,
to veš, ker ni za vsako perje —
krst.*

poslan tudi jaz. Na tečaju smo se pod strokovnim vodstvom dobro spoznali o vseh vrstah strupov in njih učinku, o pripravljanju mrhovišč, o polaganju strupov in ravnanju z zastrupljeno divjadjo. Nato smo prejeli od banske uprave kredit za nabavo mrhovine in strupa. Na banski upravi sem prejel strupe in podpisal, da nosim polno materialno in moralno odgovornost ob morebitnem malomarnem ravnanju s strupi in za primer nesreče. Nikoli pozneje nisem slišal za kakšno nesrečo s strupi. Mislim, da bi tudi mi lahko organizirali podobne tečaje in lovske družine naj bi nanje poslale po enega ali dva člana oz. lovska čuvaje, ki imajo zadosten čut odgovornosti. Le-ti bi ravnali s strupi in nihče drug ter odgovarjali za morebitne nesreče. Strinjam se z R. C., da je cianovodikova ampula bolj humana kot strihnin pri pokončevanju lisic in manj nevarna za ljudi, zlasti pri odiranju.

Lisice, šoje, srake, vrane in miši v gozdu poberejo nastavljen cianovodikove ampule kakor tudi vabe s strihninom in jih večkrat odneso kilometre daleč, jih tam požro ali skrijejo. In ampulo lahko najde nekdo, ki mu ni namenjena ... Drugi primer. Zvečer položim strup, ponoči zapade debel sneg in vaba ali zastrupljena lisica sta izgubljeni vse do pomladi ali pa za vedno. Zopet ampulo lahko najde kdo, ki mu ni namenjena. Lisica najraje pobere vabo ob južnem snegu in ko se pripravlja sprememba vremena. Jaz sem zaznamoval lego vabe tako, da sem zapilil kakih 10 m od položene ampule dve palici, ki sta kazali smer nanjo. Najvažnejše pa je, da si lovec že v poletnih mesecih uredi mrhovišče in ga stalno zalaga s čimerkoli užitnim za lisico. Najboljše so seveda mačke, psi in drobovina. Lisica se navadi in redno obiskuje mrhovišče. Ko navaženi lisici v prvem snegu nastavimo vabo z ampulo, ne bo šla daleč

od tam in jo bo stisnila. Drugače pa je, če ji pozimi na stečino vržeš vabo z ampulo. To bo pobrala in šla z njo nekam proč na skrito mesto in jo tam stisnila, ali pa jo celo le skrila. Tako sta lisica in strup izgubljena.

Za volka sem vedno uporabljal strihninove ampule, ker volk ne grize vabe, pač pa golta cele kose mesa, in tako z mesom vred požre tudi celo cianovodikovo ampulo. Jaz sem polagal strupe zvečer, ko so šle ptice že spat, ob zori sem jih pa pobral.

Druga zadeva je s strupišči volkov. Te moramo kontrolirati dnevno, na večje razdalje, najboljše iz hriba v hrib z daljnogledom, da je čim manj sledov v bližini, ker sicer volk ne pride več blizu. Posebno vprašanje je polaganje strupov v loviščih z medvedi in prašiči.

Naj navedem še pripravljanje strihninovitih ampul, ki so tudi zelo učinkovite. Za to potrebujem dve stekleni cevki z zaprtim dnom (od tablet), eno nekaj debelejšo od druge, čebelji vosek, ker se ta zelo hitro razkraja v divjadi (loj ne pride v poštev), in 3 navadne kozarce ter zmlet strihnin, ki ga zmelje lekarnar. Na mizo postavim tri kozarce, prvi je napolnjen z oljem, drugi z raztopljenim voskom in tretji z vodo. Stekleno cevko najprej vtaknem v olje, da se vosek ne bo prijel stekla. Nato jo namočim v raztopljeni vosek in še v vodo, da se vosek na cevki strdi. Z roko snamem s steklene cevke voščen tulce, ki je tako tanek kakor papir. Teh tulcev si napravim enako število z obeh cevk. Ko je to gotovo, grem v zaprt prostor brez prepaha, pogrnem na mizo papir in na njem polnim tanjšje tulce s strihninom, ki jih zaprem z večjim tulcem. Po končanem delu zvijem papir in ga vržem v ogenj. Končno še enkrat pomagam tulce v topel vosek, da je strup hermetično zaprt in uporaben za več let. Kako ravnaš s temi strihninovimi ampulami, je pač tvoja iznajdljivost.

Ali jih obložiš z ocvirkovo mastjo, z lojem ali mesom, jih vtakneš v kose slanika, v suhe hruške, namočene v medu, odvisno od kraja, kjer nastavljaš. Za uspeh pa je potrebna dolgoletna praksa. Ko zapade visok sneg, pritisnejo lisice k človeškim bivališčem, kjer jih je seveda najlažje strupiti in kjer se tudi najlažje zgode nesreče. Verujem R. C., da je lisic na Pohorju kot »smeti«. Pogoj za razmnoževanje vseh vrst divjadi pa je hrana. Te je na Pohorju za lisice dovolj ob hotelih, planinskih kočah, na smetiščih itd. Spominjam se, ko smo se na Gorjancih tolkli s Hitlerjevimi četami in je na vse kraje pokalo, je za nami na travniku sedela lisica in čakala na človeško meso. Še nekaj let po vojni je bilo lisic na Dolenjskem za čuda. Ko pa ni bilo več hrane po gozdovih, je prišla bolezen nanje, da so skoraj izginile.

Na koncu, tovariš R. C., vrziva karte in poglejva, kje je glavni vzrok, da ni pravega zanimanja med lovci za pravičen in pravičen lov na kožuharje, t. j. lisice, kune, dihurje, divje mačke, pižmovke, jazbece itd.

Prvič cena kožuhovini. Danes lovec premišlja, ali se sploh splača potegniti kožo z lisice. Industrija izdeluje namreč danes že umetna krzna, ki jih skoraj ne ločiš od naravnih. Drugič imajo severne dežele posebne farme plemenitih kožuharjev, zlasti v Sovjetski zvezi in Kanadi, ki zalagajo z dragocnim krznom svetovno tržišče. Navedel bom nekaj cen za kožuharje, ki smo jih prodajali pred 40 leti. Prekupčevalci s krznom, in teh je bilo več, so hodili od vasi do vasi ter v zimskem času obiskovali lovce kakor tudi divje lovce. Ti so našli pot tudi do najbolj zakonitih divjih lovcev. Spominjam se, da je prišel k nam domov stari znanec, trgovec s krznom iz Vipave. Povedal sem mu, da imam nastavljeno kuni in da računam, da se bo ponoči ujela. Odšel je v hlev,

Foto F. Cvenkel: Na mestu je padla

tam prenočil in zjutraj ujeto kuno kar celo v koži pošteno plačal. Navedel bom še cene okroglo v lirah, ko sem lovil na Primorskem pod Italijo. Cena kuni zlati 700 lir, kuni belici 500 lir, vidri 500 lir, lilici 300 lir! Primerjava: mesečna plača nameščenca 500 do 700 lir, delavca 300 lir. Celotna mesečna oskrba s hrano in prenočiščem v vaški gostilni 150 lir, dobra moška obleka 300 lir. Poznam lovce, ki so od zore do mraka tekali v zimskih mesecih za vevericami in se od tega preživljali. (Tedaj je bilo mnogo brezposelnih.) Šibre so delali sami doma, ker ni bilo denarja, da bi si jih kupili. V temi smo šli od doma, da smo prišli ob svitu v gozdove in kraške predele, kjer naj bi bile kune. Kmalu smo se po dva, trije znašli na istem sledu in skupaj nadaljevali zasledovanje. Premetali smo tone zmrzle zemlje in kamenja, da smo prišli do pravega rova kune belice in tam nastavili tulec ali železno past. Streljali smo v veveričja gnezda. Če

ni kuna padla ali ušla iz njega, se je bilo treba povzpeti po zaledeneli smreki ali jelki do gnezda, če ni mogoče mrtva obtičala v njem. Večkrat sem s smreke, na katero sem splezal in našel prazno veveričje gnezdo, zapazil na sosednji smreki drugo gnezdo. Streljanje zopet tja in spet plezanje. Dostikrat zastoj. Če pa je bil uspeh, je bil pa toliko bolj cenjen. Da, takih lovcev ni več, ker so danes drugačne življenjske razmere. Priporili smo si boljše življenje. Mnogo je neupravičenega stokanja, ter na težko preteklost radi pozabljam. Mladi rod to težko razume, ker ni lačen kruha. Danes se lovec lahko udejstvuje predvsem kot športnik. Nobenemu ni treba biti v gmotnih težavah, kdor hoče pošteno delati. Lovčev življenjski standard je v primerjavi z onim iz prejšnje lovske generacije tolikšen, da v plenu na splošno ne išče več materialnih koristi, kar je z lovsko-etičnega vidika tudi edino pravilno.

Peter Dobrila — ilustriral Saša Dobrila

Blažev Martin

III.

Trdo kmečko delo in nenehna skrb sta Blažu in Mariki jela upogibati hrbet, zato sta že nekaj let vsak zase razmišljala, komu bi zaupala nasledstvo na Blaževini. Ker tudi v njunem ožjem sorodstvu ni bilo naslednikov, sta v mislih izbirala med daljnimi sorodniki, ali povsod sta naletela na nevšečnosti: ta je bil sicer marljiv, toda pijanec, drugi trezen, vendar lenuh in zapravljivec, tretji pregosposki in domišljav. Edini, ki jima je bil po godu in ob katerem so se njune misli ustavljale, je bil domači hlapec Tone. Nekega dne je Blaž spregovoril in ženi povedal, da mu roji po glavi misel na Toneta.

»Veš, sama sem že mislila na Toneta in bi se ne upirala taki odločitvi. Tone je pameten in resen, marljiv, pa skrben in varčen; pa tudi trezen fant je,« je dejala Marika. Tako je bilo dogovorjeno, da bosta nekega dne Blaževino izročila Tonetu, če — seveda — ne bosta našla boljšega naslednika. O tem, kar sta Blaževa razmišljala, pa je nekaj ujel tudi Tone, ali pa je le slutil, kaj se mu v bodočnosti obeta. Bodi tako ali drugače, Tone se je začel gnati s tako vnemo, kakor bi delal za svoje, tako da sta bila Blaževa vedno bolj prepričana, da sta se prav odločila.

Tisto noč pa, ko se je pod Blaževo streho rodil Martin, je Toneta spreletela slutnja in se za vselej zadrila v njegovo misel na Blaževino. Videl je, s kakšnim hrepenenjem je gospodinja pogledovala

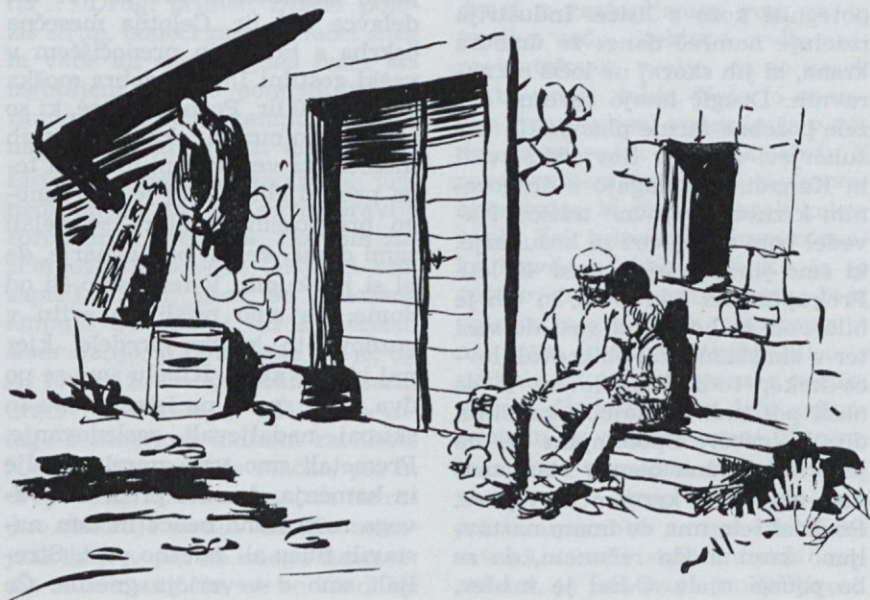
po otroku in že je vedel, da utegne dete postati njegov tekmeč. In medtem, ko je v Marikinem srcu vzbrstela nepotešena materinska ljubezen do neboljjenega novorojenčka, je v Tonetu pognala kal ljubosumnosti in sovraštva.

Blaž je ustregel ženinim prošnjam, da bi otroka obdržali, vendar je pristal na to le tako, da bi ga imeli v reji. Odločitev o tem, da bi ga posvojili, pa je odložil na poznejši čas, češ naj se prej pokaže, kakšnega drevesa sad je. Utegne se celo zgoditi, je pravil, da se lepega dne oglasi otrokov oče in zahteva fanta zase. Svaril je ženo, naj se na dečka ne naveže, da ji pozneje

kdaj ne bo težko pri srcu, če se bo morala ločiti od otroka.

Medtem ko je Blaž razmišljal, kako bi svojo ženo prepričal, se je Martinek s svojo otroško ljubkostjo vse bolj vraščal v srce krušne matere, ki je otroka v mislih že davno posvojila. Moževi pomisleki so ji bili odveč in zaradi njih sta se večkrat ostro sporekla. Taki spopadi so Blaža spravljali v nejevoljo, zato je včasih tudi brez potrebe pograbil eno ali drugo orodje ter se odpravil na njivo, travnik ali v hosto, kjer se je pri delu skušal otresti čedalje bolj nevšečne misli na Martina. A kmalu ga tudi delo ni več pomirilo. Tedaj se je — proti svoji volji in navedam — odpravil s ptičarjem v lovišče in po njem taval brez volje in cilja, ali pa je kje obsedel, da je včasih pozabil celo na svojega Črta. Pes, ki bi bil rad lovil in je bil res nestrpen, je moral večkrat mirno ležati poleg Blaža, v katerega je včasih uprl svoje zveste oči, kot bi hotel vprašati: Gospodar moj, kaj je s teboj? Ali ne misliš več loviti? No, če se tebi noče,

Govoril mu je o kravah, o volih, o telicah ...

bom pa kar sam poiskal divjad. — Tedaj je Blaž navadno vstal in požvižgal psu, ki se je moral ves klavrn vrniti h gospodarju.

»Blaž, zakaj si zadnje čase tako molčeč?« ga je nekega dne vprašala žena. »Veš, Marika,« je dejal, »nesreča ne prinaša sreče k hiši. Če nočeš, da bi me skrbi strle, ti odkrito povem, da mora Martin čimprej od hiše.« Marika, ki je imela na Blaževini svojo doto in zato tudi besedo pri hiši, se pa ni dala kar tako odpraviti. Prigovarjala je možu, naj si vendar zaradi otroka ne dela takih skrbi, češ naj to prepusti njej, saj pregovor pravi še drugače, da nesreča včasih komu tudi srečo prinese. »Mogoče pa je Martinek prišel k hiši po božji milosti, ker nimava lastnih otrok. Fant bo pa tak, kakršnega bova vzgojila. Saj tudi drevesce raste, kakor ga upogneš.« Zaradi ljubelega miru pri hiši je Blaž odnehal in ni več ugovarjal modrovanju svoje žene, čeprav ga ni čisto prepričala.

Martinek se je razvijal v krepkega in čednega dečka temnih, kodrastih las in sinjih oči. Marika je bila na svojega »sina«, kakor mu je pravila, vse bolj ponosna. Pazila je nanj kakor na zenico svojega očesa. Ko je začel hoditi v šolo, so mu sošolci in tudi drugi ljudje pripovedovali, da Blaževa Marika ni njegova prava mati, vendar je bil še premlad, da bi doumel razliko med pravo in krušno materjo; poznal je le krušno mater in tej je vračal ljubezen z vso svojo otroško dušo.

Ker je Blaž sprevidel, da žene ne bo pregovoril, mu ni kazalo drugače, ko da se še sam začne ukvarjati z otrokom: Jemal ga je s seboj na polje, v hosto in tudi v lovišče. Včasih ga je posadil poleg sebe na voz ter mu prepustil celo vajeti, da je sam vodil vranca, kar je fanta nepopisno veselilo. Govoril mu je o kravah, o volih, o telicah in teličkih, ovcah in prašičkih. Skratka — začel ga je uva-

jati v kmetovanje ter mu pripovedovati o vsem, kar bi mu moglo zbuditi zanimanje za kmečka opravila. Kakšne posebne ljubezni mu ni izkazoval, grob pa tudi ni bil. Deček je čutil, da so »ate« z njim drugačni kot mama, zato se ga je bal in se mu odtegnil, če se je le dalo.

Martinek za kmečko delo ni pokazal kaj prida zanimanja, rad pa je imel konja vranca, Blaževo puško in psa Črta, s katerim sta se sprijateljila že tedaj, ko Martinek še shodil ni. Kot bi vedel, da je bil Črt tisto bitje, ki mu je rešilo življenje, še preden je zagledal luč sveta. Prijateljstvo pa je sklenil tudi s konjem vranцем in mu nosil kruh, pa tudi sladkor v koščkih. Marika se je bala zanj in mu celo prepovedala hoditi v hlev, a fant je na skrivaj le smuknil tja. V hlevu ga je hlapec Tone včasih posadil na širok vrančev hrbet, kar je dečku pomenilo višek veselja in

junaštva. Tone se mu je s tem prikupil in si pridobil veliko spoštovanje v dečkovih očeh.

Ob neki takšni priložnosti je šinila skozi Tonetove možgane satanska misel. On, ki se je do Martinovega rojstva počutil že napol gospodarja pri hiši, je ljubosumno gledal na svojega malega tekmeča. Pomislil je, kako bi se ga znebil. Sprva se je zgrozil nad samim seboj, sčasoma pa je našel vedno več pravičil za svoj naklep, ki ga je popolnoma prevzel. Pričel je fanta vabiti v hlev in ga skrivaj učiti, kako lahko sam spleza na konja: na tistem pa je upal, da bo fant lepega dne, ko njega — Toneta — ne bo doma, sam splezal na konja, ta pa ga bo — znal je biti muhast in nemiren — treščil raz sebe, ga pohodil in morda celo ubil. Vendar se to ni zgodilo: otrok sam ni upal na konja. Tako je ostal živ in zdrav, a Tone mu ni nehal pripravljati nesreče.

(Se nadaljuje)

Anton Kirbiš

Želel sem pomagati, vendar...

Dravske elektrarne so pred kratkim dokončale gradnjo velikega dovodnega kanala za hidroelektrarno Srednja Drava I v Zlatoličju na Dravskem polju. Ves kanal je obdan z betonsko oblogo, ki je precej gladka. Sedaj kanal že postopoma polnijo z dravsko vodo in tako voda nenehno upada in narašča. Kanal je speljan skozi lovišče Lovske družine Starše ca. 7 km, in to skoraj po sredini lovišča, ki je zelo bogato s fazani, zajci, jerebicami, pa tudi srnjadi je tod precej.

V zvezi z divjadjo želim opisati nevsakdanji dogodek, ki sem ga doživel 9. 11. 1968 pri tem kanalu. Tega dne sem se zadrževal v Pre-

poljah pri očetu, ko me je obvestil Franc Dobnik iz Starš, da je z mosta, ki drži čez kanal v Prepoljah, videl onemoglo srno, ki je plavala po kanalu in se ni mogla rešiti vodnega objema. Po tem sporočilu je bilo treba hitro ukrepati. Takoj sem naročil bratu, naj poišče dovolj dolgo vrv in palico, da bi bilo reševanje čim uspešnejše. Z mopedom sva se z vso naglico odpeljala proti kanalu. Za dogodek so že zvedeli tudi drugi vaščani, ki pa srni niso mogli pomagati, saj niso imeli pri roki nobenega pripomočka za reševanje.

Ko sem prispel na most, sem zagledal, kako proti toku, 200 m od mostu, plava po sredini upehana

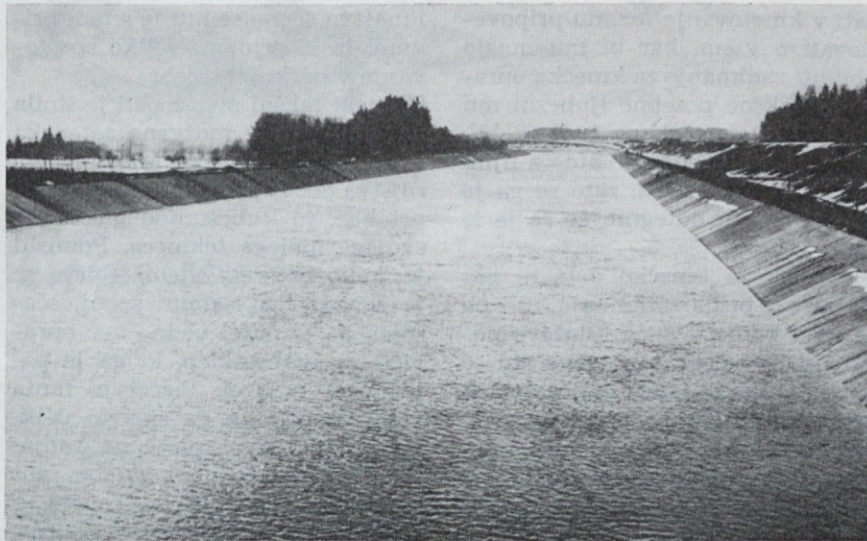

Foto C. Brvar: Dovodni kanal hidroelektrarne v Zlatoličju

srna. Zapeljal sem po nasipu še tistih 200 m z željo, da bi čimprej pomagal. Takoj sem se spustil po nevarni, gladki betonski oblogi do vode in brat mi je sledil. Ko naju je srna zagledala, je takoj priplavala k nama. Hotel sem jo prijeto za glavo, da bi jo tako z bratovo pomočjo potegnili iz vode, vendar se je srna prav tisti hip odmaknila, da je nisem dosegel. Nato sva poskusila še s palico, vendar se tudi to ni posrečilo, kljub temu, da je bila razdalja do srne le tolikšna, da je nisva mogla prijeto z rokami. Zanimivo je, da srna ni odplavala proti sredini ali na drugo stran, da bi se skušala tam rešiti, temveč je silila v najino neposredno bližino. Reševanje srne je bilo tudi za naju tvegano, saj je bila nevarnost, da nama na strmi betonski oblogi spodrsne in bi se kaj hitro lahko znašla v hladni dravski vodi. Kljub vsemu sva z reševanjem nadaljevala. Preostalo nama ni nič drugega, kakor da uporabiva vrv. Ko sem se spustil do vode in hotel žival z roko prijeto, se je spet toliko odmaknila, da je manjkalo le za ped, da bi

jo bil ujel z roko. Ker je bila srna že na kraju svojih moči, sem se odločil, da ji vržem laso. Vendar je bil ta poskus zaman, ker se je srna prav takrat zopet malo oddaljila. Čez kratek čas je srna spet priplavala bliže in tedaj se nama

Foto C. Brvar: Na sprednjih nogah je imela velike rane, največje na kolenih

je po nekaj poskusih le posrečilo, da sva jo z vrvjo dosegla in jo spravila do brega. Ko sva jo s težavo spravila do sredine betonske obloge, smo zdrseli nazaj do vode, ker je srna postala zelo nemirna in boječa. Manjkalo je le malo, pa bi vsi trije zaplavali. Takrat so nama priskočili na pomoč tudi drugi, da smo jo končno s skupnimi močmi potegnili na sleme nasipa. Seveda smo se takoj odločili, da jo spustimo na prostost, kar si je gotovo tudi sama najbolj želela. Redkokdaj se zgodi, da ima človek priložnost držati v rokah tako ljubko žival, kot je srna. Toda, ko smo si jo malo bolje ogledali, mi je od presenečenja skoraj zastal dih. Na sprednjih nogah je imela velike rane, največje na kolenih, tako da so se videle oguljene kosti. Podobne rane sem opazil tudi na zadnjih nogah. Iz ran ji je nenehno iztekala kri, kolikor je že prej ni izgubila v vodi. Ko smo tako gledali ubogo srno, smo si lahko mislili, v kakšnih mukah bi poginila v vodi. Preostalo nam ni nič drugega, ko da se hitro odločimo. Če bi srno izpustili, bi v najkrajšem času poginila ali pa postala žrtev klatečih se psov oziroma nepridipravov. Zato sem se moral, čeprav s težkim srcem, odločiti za nož, da rešim nesrečno žival nadaljnjega trpljenja.

Drugi dan sem prav tako pri mostu v Prepoljah doživel podoben dogodek. Videl sem srno, ki je prišla do kanala. Ker sem bil prav tisti trenutek na nasipu, sem jo hotel odpoditi. Srna se pa zame ni prav nič zmenila. Spustila se je po betonski oblogi in v elegantnem skoku zaplavala po vodi. Na drugi strani se je pognala z vso silo po betonski oblogi, a uspelo ji je priti le do polovice višine. Tam ji je začelo drseti, padla je na prve noge in tako zdrsela nazaj v vodo. Nato je plavala nekaj časa ob bregu proti toku. Tam se je verjetno ustrašila ljudi, ki so stali na mostu, in se je ponovno začela z vso silo

zaganjati po strmini. Nekajkrat je padla na prve noge, zdrsula nazaj do vode in se znova pognala skoraj do vrha obloge. Tam je padla in ležala z iztegnjenimi nogami. Eno prvih nog je imela skrčeno, drugo pa iztegnjeno naprej. Tu je nekaj časa počivala, se ponovno pognala na noge in pričela drseti navzdol po betonu, vendar ni padla. Vztrajno se je opirala na noge, saj je manjkalo do vrha le meter in pol nevarne poti. Ko sem ves nervozen opazoval ta dramatičen dogodek, sem podzavestno zavpil: »Srnica, še malo, ne nazaj!« Verjetno se je takrat malo ustrašila, da je napravila z desno zadnjo nogo korak naprej ter pri tem imela toliko sreče, da je stopila v žlebič, ki je bil meter pod vrhom in se tako pognala iz nevarnosti v prostost. Ko je vsa srečna zdirljala po nasipu na polja, sem odšel čez most na kraj dogodka. Ugotovil

sem, da si je poškodovala noge, saj so o tem pričali krvavi madeži na betonu.

Pripominjam, da je bilo takih dogodkov še več, saj to potrjuje najdena poginula srnjad s poškodovanimi nogami. Tista srnjad, ki se pa ne more rešiti, konča v kanalu, polnem mrzle dravske vode.

Moje osebno mnenje je, da se čimprej podvzamejo odločni ukrepi. Sprva je bilo slišati, da bo investitor SD I — Dravske elektrarne napravil neke pripomočke — plavajoče deske — povsod tam, kjer so prehodi za divjad, vendar še do danes ni bilo nič storjenega, češ da to ni bilo v načrtu. Prepričan sem, da bomo prizadeti lovci le našli razumevanje pri investitorju, ker je v nasprotnem primeru — še prav posebno pozimi — resno ogrožena divjad, ki se zadržuje ob kanalu.

Po lovskem svetu

Lovstvo v Maroku

Maroko je velika* in v lovskem pogledu zelo zanimiva afriška dežela. Razprostira se na skrajnem severozahodnem delu afriške celine. Na zahodu Maroko obdaja Atlantski ocean, na severu Sredozemsko morje. Podnebje je mediteransko, ponekod pa prehaja tudi v subtropsko. V Maroku so obdelana ozemlja, visoke gore in puštinje. Razumljivo, da je tam divjad zelo različna in se v marsičem razlikuje od naše. Tako npr. srnjadi sploh nimajo, tudi vsi poskusi, da bi jo naselili iz Španije, so bili brezuspešni. Jelenjad je

samo v enem predelu, a je slabša od naše, tako po telesu kot rogovju. Maroški lovski zakon tudi prepoveduje vsakršen lov na to veliko divjad. Namesto srnjadi in jelenjadi pa v severovzhodnem gorskem svetu žive mufloni, v vzhodnih pustinskih predelih pa gazele. Od male štirinožne divjadi je zastopan zajec, toda v mnogo manjšem številu kot pri nas. Dovolj je divjih kuncev, ki pa so proglašeni za škodljivce in jih uničujejo na vse mogoče načine.

Od velikih zveri je zastopani leopard, gepard, ris in hijena. Seveda ne manjka lisice, navadne in male pustinske.

Glavno zanimanje evropskih lovcev, ki prihajajo loviti v Maroko, so divji prašiči in pernata divjad. Vsega tega je v Maroku v izobilju. Divjih prašičev je posebno mnogo v petih velikih predelih, poraslih s hrastovimi in cedrovimi gozdovi. En tak predel je blizu atlantske obale, južno od Larake. Obsega 48 000 ha in je 17 000 ha površine porasle z gozdom. Tu žive velika krdela divjih prašičev, tudi po nekaj sto v enem krdelu. Nanje prirejajo velike love. Letno jih uplenijo nekaj sto, navadno težke po 150 do 200 kg.

Ena od značilnosti maroškega lovskega zakona je, da se sme loviti samo tri dni v tednu: v nedeljo, torek in četrtek. Pač pa so dovoljene izjeme za inozemske lovce. Divje prašiče lovijo v Maroku samo pozimi. Ker pa so zime tam bolj blage, lovna sezona traja le do 2. februarja. Karakteristično za lov na divje prašiče je, da jih je dovoljeno loviti samo na pogonih. Lov na čakanje in zalaz je strogo prepovedan. Pri dobro organiziranem lovu sodeluje navadno 6 do 12 strelcev, 80 do 100 gonjačev in mnogo psov. V enem takem pogonu pade najmanj po 5 do 6 odraslih divjih prašičev. Pripomniti je treba, da so pri takem lovu najbolj prizadeti psi, včasih tudi kak gonjač, ker je maroški divji prašič zelo nevaren, še posebno, če je ranjen. Ima večje čekane od našega in niso tako zakrivljeni. Iz spodnje čeljusti štrlita čekana navpično kot dva noža. Zato lovci streljajo nanje šele, ko preidejo obroč strelcev. Zanimivo je tudi, da meso divjih prašičev Maročani ne jedo niti ne prodajajo, ker imajo iz verskih razlogov — kakor v vseh musli-

* Kraljevina Maroko 444 000 km², SFR Jugoslavija 256 000 km².

Foto P. Adamič: V Stockholmu na Svedskem divje race na ulicah niso nobena posebnost

manskih deželah — prašiče za nečiste živali.

Zanimivi so tudi predpisi lovskega zakona za lov na malo divjad. Na enem lovu sme lovec upleniti 6 jerebic, 10 divjih rac in 40 (!) prepelic. Ta predpis že sam po sebi govori, da je v Maroku male divjadi obilo. Treba je namreč vedeti, da leteča divjad — selivci — iz vse zahodne in severozahodne Evrope leti preko Gibraltarske ožine prezimovat v Maroku. Zato tam pozimi niso redke kite po 40 do 60 prepelic. Divjih rac pa je pozimi v Maroku vsaj toliko kot v Egiptu, v delti Nila, če ne več. Pripomniti je treba, da je prav tukaj, v predelu Larake, verjetno največje zimsko bivališče kljunačev na svetu. Semkaj priletavajo prezimovat celo kljunači iz najsevernejših evropskih dežel. Kljunače lahko lovijo v neomejenih količinah do konca marca, tako tudi drugo letečo divjad.

Na splošno pa je lov v Maroku težaven. Velika prostranstva, težki tereni, redka naseljenost. Lovski turisti se peljejo navadno na lov z avtomobili, in sicer s terenskimi

vozili. Slabo pa je poskrbljeno za bivanje in oskrbo; redke so sodobno urejene lovske kočice. Toda ves konfort nadomesti pristrčna marokanska gostoljubnost. Za največjo žalitev velja odbiti ponudbo gostoljubnega domačina, kakor tudi vsak poskus, da bi mu karkoli plačali.

Lovski turist pa v gradovih po Maroku lahko vidi tudi razne zgodovinske zanimivosti. V Maroku se prepletajo ostanki velikih starih

kultur, od feničansko-kartaginske, rimske in mavrsko-arabske, z modernimi tokovi. Tu se na vsakem koraku meša novo življenje z daljno preteklostjo. Vse to lahko tudi vidijo inozemski lovci-turisti. Toda za naše razmere je obisk te dežele razmeroma drag: samo pot z letalom stane skoraj pet tisoč novih dinarjev.

Po Lov. nov. št. 2/1969
-elf-

Najdražje lovske puške na svetu

Znana firma »Holland & Holland«, ki proizvaja svetovno znano orožje, je izdelala serijo luksuznih lovskih pušk kalibrov 12, 16, 20, 28 in 410, skupaj torej pet tipov. Te puške mirno lahko ocenimo kot najdražje lovske orožje na svetu. Vsi kovinski deli pušk so okrašeni s fino gravuro, in nekatere pa so

vdelani tudi okraski iz zlata. Cena celotne zbirke teh pušk je za naše pojme astronomska: okoli 20 000 angleških funtov, tj. okoli 60 milijonov starih dinarjev! Do sedaj je celotna proizvodnja teh pušk namenjena za izvoz v ZDA.

Po Lov. nov. št. 2/1969 -elf-

Koledar

V juniju se ples začne smrtonosni za srnjake, zjutraj ali pa zvečer, ko gre sonce za oblake.

Ce ga pa ne bo na jaso, julija bo prišel stric; ljubezen ga premami, da nam prihiti na klic.

F. S.

Še enkrat o lovski pravičnosti

Opis doživljaja z medvedom v Lovcu 12-1969 se konča s temle stavkom: »Če je kdo pravičen uplenitelj, sem prav gotovo jaz.« Marko Krivec, član LD Otavnik, ki je izprašan lovec, najbrž ne pozna določila v zakonu o lovstvu (Uradni list SRS 22-122/66), ki v 19. členu

pooblašča organizacijo, ki gospodari z loviščem (v tem primeru LD Otavnik), da sama določi ustrezne kalibre oziroma naboje, s katerimi je dovoljeno streljati na parkljasto divjad, medveda in svizca. Komisija za strelstvo pri LZ Slovenije je s sodelovanjem priznanih balistikov izdelala predlog za uporabo minimalnih kalibrov.

Svoj predlog ni le utemeljila s tem, da bi bilo na ta način zagotovljeno lovsko pravično izvajanje lova, temveč da bi bilo to tudi z lovskogospodarskega vidika zelo pomembno.

Na seji UO LZ Idrija, 25. maja 1967, je bilo sklenjeno, da vse lovske družine vnesejo v svoj poslovnik določbo o minimalnih kalibrih in najmanjši zadetni moči za lov na določeno divjad, in sicer za:

srnjad	min. kal. 5,6 mm, zadetna moč 100 kp/100 m
gamsa,	
muflona	min. kal. 6,5 mm, zadetna moč 130 kp/200 m
prašiča, jelena,	
kozoroga,	
damjeka	min. kal. 7,0 mm, zadetna moč 250 kp/150 m
medveda	min. kal. 7,0 mm, zadetna moč 300 kp/100 m

Lanski občni zbor LD Otavnik, 1. 5. 1968, je uporabo minimalnih kalibrov in nabojev tudi sprejel. M. Krivec ima pri občinski skupščini Idrija registrirano polrisanico - petelinko 16 × 9,3/72 R. Ta puška ima zadetno moč 107 kp/100 m, to se pravi, da s tem nabojem ni bilo lovsko pravično streljati na medveda. Prav bi bilo, da bi se bil ob uplenjenem medvedu slikal s svojo puško, ne pa z izposojeno mavzerico.

Pred lansko lovno sezono je lovska družina organizirala poskusno streljanje. Tedaj so ugotovili, da puška M. Krivca ni uporabna za lov na srnjaka. Naročili so mu,

Lovska zveza Idrija,
Venčeslav Straus

Kje je lovska pravičnost!

Povsem se strinjam z Milanom Golobom iz LD Cerklje na gori glede odgovora na članek »Moj doživljaj z medvedom«. Čeprav iz članka nekako zveni, da je streljal

v silobranu, tega ne verjamem, ker se v nadaljevanju pisec ponaša s tistim, s čimer se noben pravi lovec gojitelj ne, namreč če žival v ognju ne obleži. Takrat so lovčeve oči rosne in ne ponesne.

Preseneča me pa tudi to, kar je razvidno iz članka M. G., kako je mogoče, da so v naših vrstah »lovci«, ki vdirajo v sosednje lovišče in svoj plen odvlečejo po mrharsko v svoje lovišče. Pri nas bi takega člana takoj izključili.

Dušan de Gleria,
LD Logatec

Vse prvo je edinstveno

Že nekaj let je od tega, ko sem uplenil prvega srnjaka. Dogodek se mi je zarezal tako živo v lovsko dušo, da še danes s toplo zamaknjenostjo podoživljam vse najmanjše podrobnosti.

V začetku maja, ko začne srnjad živahno izstopati, sem imel vsa pasišča na travnikih za Dvorsko vasjo in za Otokom »obdelana«; srnjad — še v zimski dlaki — se je brezskrbno pasla v skupinah. Vneto sem jo opazoval, skušal oceniti, kako je prestala zimo, pri srnah ugibal, ali bodo imele po enega ali po dva mladiča, srnjake pa naravnost počiral — bili so sami korenjaki v »najboljših letih«. Proti koncu maja, ko se srnjadi prične zimska obleka »trgati«, so oživele tudi bolj senčnate košenice v Široki dolini. Vesel sem bil tega. Pri starih znancih za Dvorsko vasjo sem povasoval le še poredkoma (če sem bil zjutraj ali pod noč pozen), pričel pa z veliko vnemo zahajati na senožeti...

Že prve dni junija sem se spoznal z »mojim«. Takoj

po popoldanski plohi, ko je z drevja še kapljalo, sem se tistega dne odpravil; mislil sem, v takem vremenu bo vse zunaj... In res sem dosti videl. No, moj je bil na Ovsenekovi senožeti sam. Držal se je nekam skrit, pasel se je brez značilne živahne opreznosti, s sklonjeno glavo, kakor bi ga nekaj težilo. Šesterak z borinim rogovjem malo čez ušesa, skoraj brez grbic, s slabimi parožki sivkasto rjave barve. Za odstrel sem se odločil hitro in... verjetno preveč »vročično«, kajti srnjak se je vznemiril in se presenečen z užaljenim bo, bo, bauu... poslovil... Prej pa se je tako krmežljivo in krotko obnašal...

Tri dni ga potem nisem videl. Četrty dan pa sem se še pri soncu pritihotapil na rob senožeti in ON je bil že tam. Obiral se je v grmovju, parkrat pahnil z glavo po muhah in počasi zginil v goščo, nato pa jo, kakor da mu je prišlo na misel nekaj bolj pametnega, urezal naravnost proti meni. Prislonil sem in čakal. Sredi jase se je sunkovito ustavil, se zastrmel proti meni, nato pa se pričel mirno pasti. Poiskal sem pleče in pritisnil. Zginil je, kot bi ugasnil luč. Vedel sem, da po strelu ne smeš spustiti divjadi iz oči, toda prvič se dogaja marsikaj. V popolni negotovosti sem čez nekaj minut odšel na strel. Na 20 korakov sem ga zagledal v visoki travi. Bil je že mrtev, s prestreljenim srcem, z vršičkom travniške kadulje v gobčku. Nekaj čudnega se je tedaj utrgalo v moji duši, vzkipele in me stisnile v grlu ter se izvile iz mene — podobno živalskemu ihtenju...

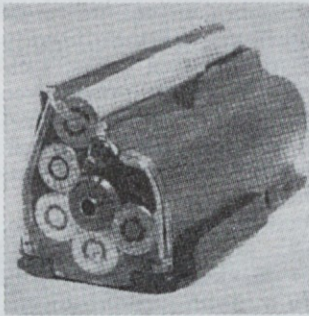
Srnjak je tehtal 12 kg, star je bil okrog 12 let, v obnosni votlini pa sem naštel

čez 80 ličink nosnega zolja (obada), velikosti 5—20 mm. »Petdeset let že stikam za srnjaki, pa še nisem naletel na tako trofejo; no, pa tudi ti ne boš zlepa več...« mi je kasneje dejal prekaljen lovski tovariš. Verjamem mu; do danes res nisem..., pa tudi takega duševnega kipjenja nisem več doživel; verjetno je to enkratno, kakor je enkratna — deviška kožica.

Ing. Andrej Arih,
LD Begunjščica

**Na trgu je
nova konstrukcija
Steyr-Mannlicherja 7 × 64**

Na sliki sta novi in stari model (sl. 1). Stari Manlicher-Schönauer je dolg 118 centimetrov in težek 4300 g, novi le 110 cm dolg in 3700 g težek, ob enaki dolžini cevi. Prednost kratke puške vedo ceniti zlasti gamsarji v gorovju. Če odvijemo vijaka na braniku sprožilcev, že lahko vzamemo ves sistem iz kopita. Prav tako je enostavna razstavitev zaklepa. Puška je s strelnim daljnogledom tovarniško pristreljena na 200 m v črno. Strelni daljnogled je nameščen z originalno Steyr-montažo in se pri pristrelitvi uravnava z vijaki na zadnjem mostičku daljnogleda, ki pa nima odprtine

Slika 2

za streljanje pod daljnogledom, kar je itak brez praktičnega pomena. Zaradi tega pa puško prav tako pristrelimo in celo še bolje tako, da odstranimo zaklep in po osi cevi namerimo v tarčo, da skozi cev vidimo le črno piko tarče in primerjamo in uravnavamo potem križ v daljnogledu.

Puško nabašemo že doma, se pravi, magazin (sl. 2) iz neuničljivega črnega makroloma, ki ima okence, napolnimo in vtaknemo v žep. Priporočljiv za to je poseben žep, da je brez siceršnjega prahu in smeti, ki lahko motijo delovanje mehanizma. V lovišču pa vložimo magazin v puško.

Po W. u. H. 1/1969 — M. Š.

Če ima lovec srečo

Dan se je nagibal k zatonu, ko sem se odpravljaj na srnjaka. Namenil sem se na

Stan, senožet z velikim zadnjem strnjenega gozda. Ura je bila okoli šeste, ko sem zapeljal moped v grm kraj poti in se počasi odpravil proti čakališču. Udobno sem se namestil na košati bukvi, polni žira, in opazoval ugašajoči dan. Počasi se je spustil mrak in na nasprotnem koncu senožeti se je neopazno potegnil iz grma zajec ter se pričel pridno pasti na sočni

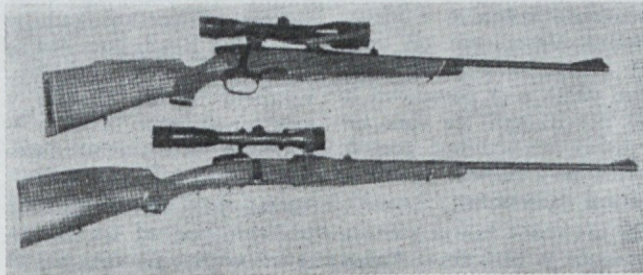
je pojavil izza košate smreke. Skrbno in pazljivo je motril okolico in s smrčkom preizkušal zrak. Skozi daljnogled sem videl njegovo že sivo glavo in lepo, pravilno rogovje, z znaki nazadovanja. »Pravi je,« sem si rekel, počasi odložil daljnogled in prijel za puško. V glavi pa so mi kar zvonila razna očetova opozorila, kajti pred menoj je stal »moj prvi«. Ko sem se malo

travi med rumenimi arnikami. Nisem ga dolgo opazoval, ko je pod mano počila suha vejica in kmalu sem zagledal pod seboj srno mladico, ki jo je brez skrbi mahnila v visoko travo na opuščeni njivi. Zaverovano sem jo opazoval in motril robove jase, saj sem vedel, da je sedaj že čas, da se pokaže tudi gospodar tega okoliša. Res, nisem dolgo čakal. Z dvignjeno glavo se

umiril, sem odpahnil zaklep, nameril in močan pok je pretrgal tihi večer, da sem se kar ustrašil. Ustrašil pa se je tudi sivi ponočnjak polh. Padel je z veje nekje nad mano in telebnil na tla ter jo ucvril v bližnji grm. Polh me je tako zmedel, da sem skoraj pozabil na srnjaka. Toda glej, še vedno negibno stoji tam! Hotel sem še enkrat nabiti puško, toda takrat se je že

Slika 1

obrnili in me ozmerjali s svojim »bov-bav-bov-bav«. Precej razočaran in jezen sam nase sem se počasi spustil na tla ter se odpravil do mopeda. Spotoma sem se odločil, da pogledam še na drugo stran senožeti. Bilo je že mračno, ko sem previdno pokukal čez hribček na drugo stran. Sprva nisem opazil ničesar, toda ko sem bil že cel na vrhu, opazim veliko sivo gmoto ob robu gozda. Pogledam skozi dalnograd in dobesečno omrznem. Pred menoj stoji kapitalen merjasec, z velikimi čekani. V trenutku je bila puška pri licu in zopet je počilo. Po poku jo je merjasec mahnili naravnost proti meni v hrib. Podzavestno sem menjal naboj in čakal. Morda bi čakal samo še kak trenutek, če se prašič na kakih 30 korakov ne bi obrnil in jo mahnili v gozd. V tem trenutku sem še enkrat sprožil in gromozanska gmota je klecnila z zadnjima nogama. S še enim strelom v vrat pa sem ga rešil muk.

Nisem se tresel kot malo prej, ko sem streljal na srnjaka, marveč sem tako sunkovito dihal, da me je v grlu dušilo. Ko sem se malo pomiril, sem previdno stopil h kapitalnemu plenu. Na levo pleče sem mu položil »vejico velike divjadi«, za klobuk pa si zataknil hrastov vršič.

V naši družini, ki ima prehodne divje prašiče, še ni bil uplenjen tolikšen merjasec. Tehtal je 165 kilogramov in imel 21 cm dolge, izredno močne čekane. Čudno, da je sreča večkrat naklonjena lovcu, čeprav po lovskem običaju njene ime lovci ne smemo izgovarjati, predvsem pa se sreče lovcu voščiti ne sme.

Marko Matičič,
LD Planina pri Rakeku

Lovci LD Tabor-Sežana z rešeno srnico

Rešena

Pozimi tudi kraške predele in redko sočno pašo pokrije snežna odeja. Tedaj zeleni bršljan, ki se bohotno ovija okoli skritih prepadov kraških jam, privablja divjad. Toda kraška žrela so past mnogi divjadi, od koder ni vrnitve.

Lep je lov na lisico po kraških terenih, kjer ne manjka rovov, lukenj in brezen, kjer si zvitorepka poišče skrivališče, da ni mogoče do nje brez izkušenega psa — jamarja.

Zato se je Andrej Bizjak, lovec LD Tabor — Sežana, s spremljevalko Piko znova odpravil na tak lov. Toda zgodilo se je nekaj drugega. Nepogrešljiv pasji nos je v jami pred seboj odkril nekaj posebnega in lajal na vse pretege. Andrej se je splazil za njim do roba 10 metrov globoke jame, od koder se mu je nudil žalosten prizor. Na dnu jame je ležala mrtva srnica, druga pa se je nemočna zaganjala v stene. Odločil se je hitro. Odšel je domov, zbral sku-

pino lovcev, od katerih nekateri so tudi izkušeni jamarji. Vrnili so se do jame, opremljeni z vrvmi in železnimi lestvami. Andrej in Jakob sta se spustila v jamo. Toda, ker srnica ni videla v človeku rešitelja, jo je prevzel strah, da se je pognala v do tedaj še ne odkrit rov, kakih 8 metrov globoko v popolno temo. Odlašanja ni bilo, lovca sta spustila lestev in odšla za njo. Vzradoščeni smo bili, ko sta nama sporočila, da je srnica zdrava. Zvezano in z zavezanimi očmi smo jo potegnili iz jame. Nato smo izvlekli še toplo mrtvo srnico.

Rešena srnica, ki smo jo takoj po fotografiranju spustili, se je po nekaj skokih ustavila, ko da bi se hotela zahvaliti rešiteljem. Nato jo je veselo ubrala po kraškem gozdu med brini in bori. Prav tako veseli smo bili tudi mi lovci. Ubrali smo jo do »prve postaje«, kjer smo zalili naš uspeh.

Jože Tomšič

»Zakaj si ga ustrelil?«

Sredi junija je bilo. Tisti dan sva s Tineto končala z osipanjem krompirja. Okrog šeste ure popoldne mi reče Tine, naj grem pogledat za tistim srnjakom, ki ima sprednjo nogo po-habljenjo. S karabinko sem odšel na zalaz, ki mi ga je omogočal ugoden veter, da sem se pritihtapil v stanišče srnjaka. Spotoma se mi je izmuznila zvitorepka, ki me je dobila prehitro v nos. Sonce se je že nagibalo, ko sem stal za brinovim grmom in oprezal za srnjakom. Pa prileze iz grma srnjaček, ki me je opazil in se brž skril v brinju. Pokleknil sem v že precej visoko travo, ker sem računal, da se še kaj pokaže. In res, po nekaj minutah stopi iz večjega leskovega grma lep šesterak, postoji z dvignjeno glavo in se ogleduje. Srce mi je jelo močno utripati in klečal sem kakor pribit. Ko je srnjak sklonil glavo k tlo, sem previdno dvignil puško in po sprednji nogi pomeril v sredino lopatice. Srnjak je v ognju obležal. Odlomil sem brinovo vejico in mu dal zadnji grizljaj, sebi pa vršič za klobuk. Ko sem srnjaka iztrebil in ga položil, da se ohladi, se iz istega grma pokaže srnjaček, stopica okrog mene, pride k meni, da sem ga lahko prijel, sedel v travo in ga jel pestovati. Prvič v življenju sem imel tako ljubko živalco v naročju. Celo uro je ostal pri meni in ko sem oprtal srnjaka, je hotel z menoj. Le stežka sem se mu izmuznil skozi grmovje; za sabo sem slišal, da me kliče. Trda tema je bila, ko sem prinesel srnjaka domov. Poklinal sem takrat pet let staro hčerko, da ga ji pokažem. Ko si ga je ogledala, mi reče: »Ata,

zakaj si ga ustrelil, saj ima tako lepo glavico.« Takrat se mi je orosilo oko in občutil sem, da bi bilo mnogo lepše na svetu, če bi se ljudje večkrat vprašali s tistim nepokvarjenim, mladostnim »zakaj«.

Tone Ferkat,
LD Hrenovice

Srna Miki

Naš član Jože Barbo iz Radne vasi je lani proti poletju s svojo družino delal v vinogradu v Ostrvcu. Okrog poldneva zaslišijo, da v bližini goni pes. Kmalu nato pod vinogradom lajež in vekanje srnice. Žena je brž stekla na kraj in videla, kako se tuj pes zaganja v robidovje, od koder se je branila srnica. Žena je psa odpodila, srnico, ki ni bila ranjena, a zelo upehana, pa je odnesla v vinograd, kjer

je ostala do večera. Ker stara srna ni prišla po mladiča in se ni pokazala, so srnico odnesli domov in jo začeli krmiti. Po nekaj dneh se je navadila, da je prišla vsak dan zjutraj, opoldne in zvečer po svoj obrok mleka. Srnico so namreč takoj spustili v streljaj od hiše oddaljeni gozd. Še sedaj — v začetku aprila — vsako jutro prihaja po hrano, čeprav je povsem prosta. Čez dan pa se podi z drugimi srnami po gozdih. Lepo rasla je in rejena, saj ima hrane v izobilju. V slast ji gre vse, kar jedo domači. Hrano vzame zgolj od domačih, ob katerih je pohlevna kakor ovca, medtem ko se drugih ljudi boji. V letošnjem velikem snegu je prišla domov in je ves čas stanovala pod kozolcem, kjer je imela dovolj dobre hrane in suho ležišče. V najhujših dneh je prišla k njej še druga

srna. Tako so domači, ko so zjutraj prišli po seno za živino, videli, da ima njihova Miki družbo. Vendar se je druga srna čez dan vedno umaknila v bližnji

gozd, zvečer pa se zopet vrnila k Miki. Obema želimo vsi še dolgo in lepo življenje!

Leopold Pavlin,
LD Trebelno

Vprašanja – odgovori

Paša v gozdovih

Vprašanje:

Sem in tja po gozdovih še vedno pasejo domačo živino, ki dela škodo na gozdnih kulturah in preganja divjad.

Je paša v gozdovih dovoljena ali ne?

M. A.

Odgovor:

Po zakonu o gozdovih (Ur. list SRS, št. 30-309/65), 21. čl., je v gozdovih pašnja koz in konjev strogo prepovedana. Nihče tudi izjemoma ne more izdati dovoljenja za pašnjo teh dveh vrst živine. Tudi pašnja druge živine je v gozdovih prepovedana, toda občina izjemno lahko izda dovoljenje za pašo te živine.

Ur.

Čigava je divjad in kdo nosi stroške vzreje

Vprašanje:

Ljudje — predvsem nelovci — večkrat na polju ali v gozdu najdejo mladiče divjadi (zlasti srnje), jih odnesejo domov in hranijo ter vzredijo. Ko vzreditelj ali pa lovska organizacija mladiča proda ali ga hoče prodati (v živalski vrt, ino-

zemcu ipd.), se večkrat pojavi vprašanje, kdo je lastnik oziroma kdo nosi stroške domače vzreje.

V. S.

Odgovor:

Na prvi del vprašanja najdemo odgovor v 5. členu temeljnega zakona o lovstvu (Ur. list SFRJ, št. 16-340/65), ki pravi: »Ulovljena in poginula divjad ter trofeje divjadi pripadajo organizaciji, ki gospodari z loviščem, na zemljišču izven lovišča (gozdni parki, izletniški gozdovi in dr.) pa organizaciji, ki skrbi za to divjad.«

Pri odgovoru na drugi del vprašanja se je treba opreti na splošna pravna pravila. Po teh velja, da stroške rednega vzdrževanja nosi tisti, v čigar korist so nastali, torej v korist lovske organizacije, ki gospodari z loviščem in ki ji mladič pripada. Pri tem ni razlike, ali rejec redi mladiča z vednostjo lovske organizacije ali brez njene vednosti. V obeh primerih dela v korist lovske organizacije. Odškodnina za rejo pa v nobenem primeru ne more biti višja, kakor je vrednost vzrejenega mladiča takrat, ko se rešuje odškodninsko vprašanje.

F. S.

Literatura

Paul Vetterli, Die Jagdhunde (lovski psi)

Daleč preko meja svoje domovine znani in izkušeni praktik Pavel Vetterli je preko založbe Albert Müller, Rüschlikon — Zürich, izdal svojo drugo izpopolnjeno knjigo »Die Jagdhunde«. Od malega jamarja do velikega ptičarja so opisane vse pomembne rase lovske psov, kar jih je v mejah nemškega jezikovnega prostora. Predstavljene so tudi v podobah.

Prvi del knjige ima 5 poglavij, ki obravnavajo pomembne pasje rase, njihove lastnosti, načine uporabnosti, njihov izvor in rejo.

V drugem delu sta v 10 poglavjih temeljito obdelana vzgoja in vodenje lovskega psa.

Za vsakega lovca, ki lahko sam da psu potrebno vzgojo in šolanje, je ta knjiga pravi kašipot. Nobene prisilne dresure. Izkoriščanje prirojenih lastnosti spremljata pohvala in karanje. Zakoni tropa imajo pri tem veliko vlogo. Po zaporedni veljavnosti osebka v tropu pes po zakonitosti v tropu prizna vzgojitelja za sovrstnika v tropu.

Razen študiju in treningu tekst posveča skrb tudi negi in prehrani psa, kakor tudi vsem načinom lova v praksi, na polju in v gozdu, v vodi in rovu. Razen tega je posebna skrb posvečena delu psa po strelu.

Založba Albert Müller je poskrbela tudi za ustrezno opremo knjige v novi izdaji, ki jo toplo priporočamo zlasti vsem mladim lovčim.

J. K. — M. Š.

Kje je fazanka?

Odmaknil sem nekaj kopriv in leskovo vejico ter še enkrat pritisnil na sprožilec. Nato sva se umaknila na drugo stran ograjene drevnice in ni pogorela pipa tobaka, bi dejal oče Schmok, ko je bila bodoča mati že nazaj. Čez dober teden pa je popeljala premnogim

nevarnostim naproti vseh dvanajst izvaljenih mladih. Zadovoljna sva se vračala ob Črnem potoku, ko naju je med tihim pogovorom zmotil glasni »ke-ke«. Hitreje kot puško sem imel pripravljeno kamero in uspel sem »ujeti« gospodarja harema z lepim belim

Fotoamater

Na fazane spomladi

»Greva pogledat na Sela,« me je povabil moj lovski učitelj Janez. »Gozdni delavci so že odkrili tisto gnezdo ob ograji drevnice. Bova videla, če niso fazanke pregnali in pobrali jajc.« Kot po navadi sem vzel s seboj svojo Werro, v kateri je bilo še nekaj filma.

Gnezdo je bilo tako dobro skrito, da sva ga z druge strani ograje komaj našla, čeprav je Janez že od prvega jajca vedel zanj. Lepo naglas sva se pogovarjala, ker se divjad pred normalno govorečimi ljudmi manj

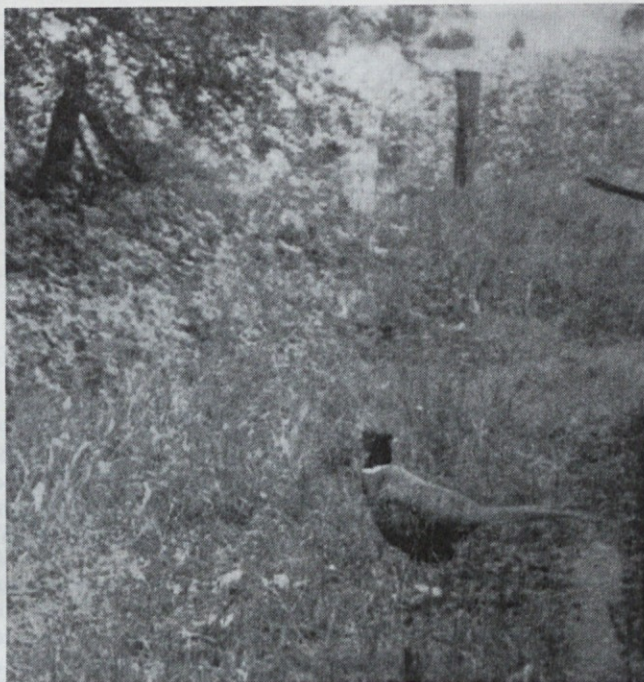
vznemiri. Fazanko sem komaj, komaj našel z očmi, tako zelo je narava poskrbela zanj z varovalnimi barvami.

»Lahko jo slikaš, ne bo zletela,« mi je polglasno dovolil moj lovski brat. In res je fazanka kot kip prenašala dober meter oddaljeno pošast na dveh nogah, ki je imela eno samo črno, okroglo oko. Vendar nekam preglasnega »škljoca« le ni prenesla; hrupno je zletela med bilkami in vejami »na varno«.

»Vseh dvanajst je še,« je veselo ugotovil Janez, ko je preštel jajca. »Še so pošteni ljudje.«

Ter še enkrat pritisnil

Uspel sem »ujeti« gospodarja

ovratnikom, ki se je naglo umikal na varno v gosto meliso.

V temnici sem pozneje nekajkrat obrnil papir v razvijalcu s porajajočo se fazanko in se nehote spomnil risanih skrivalnic iz časopisnih zabavnih prilog. Tu-

di pod to sliko bi lahko zapisal: »Kje je fazanka?« Ob gnezdu bodočega naraščaja ter ob svatu z belim ovratnikom sem dojel, da si tudi v lovopustu na skromnem črno-belem papirju lahko ohraniš lepa doživetja.

Dane Namestnik

Mladi pišejo

O kanji ali mišarju

Nad strugo Idrijce se vzdiguje visok greben, ki se proti vzhodu polagoma znižuje. Po vrhu je porasel z drevjem, stran nad Idrijco pa je strma ter gola. Hrbet se proti Krekovšam polagoma znižuje in je bujno porasel z drevjem. V tem

temnem gozdu se je nastanilo mnogo divjadi. Okoli skal se zadržujejo gamsi, v notranjosti pa številna srnjad in mnogo drugih živali. Včasih se sprehaja tod tudi medved.

Od daleč sem opazoval vrh tega grebena. Na listih in iglicah se je sušila jutranja rosa. Skozi veje se je prikradel žarek pravkar vzišle-

ga sonca. Nebo je bilo jasno, pod njim pa je spokojno ležal zeleni gozd. Krasen pogled!

Pomadansko jutranjo tišino je predramil skozi goste veje dreves let kanje-mišarja. Sedla je na orjaško, že suho drevo in z vrha opazovala okolico. Skril sem se za skalo in napeto opazoval to lepo, veliko ptico. Hrbet ji je pokrivalo rjavo perje, peruti so bile temno rjave, njeno oprsje sivo, z vmesnimi lisami. Rumeni kljun, ostro zakrivljen, je imel črno konico. Noge so bile prav tako rumene, le ostri kremplji so bili črni. Občudoval sem jo. Stala je nepremično, le glavo je obračala in iskala plen. Približno petnajst minut je tako ždela, slednjič razprla peruti in odletela. Nekaj časa sem ji z daljnogledom sledil, dokler se ni izgubila v krošnjah dreves, daleč na drugi strani doline.

Dan za dnem se je vračala na isto drevo, vedno pa je odletela v drugo smer.

Hodil sem jo gledat vsak dan.

Zadnjega aprila pa sem se bolj približal njenemu drevesu, sedel in gledal. Prav v vrhu drevesa, kjer so veje najgostejše, je bilo veliko gnezdo, spleteno iz dračja, vmes pa kakšna bilka ali smrekova vejica.

Čez nekaj časa je priletela kanja, prav tista, ki sem jo opazoval pred mesecem. V kljunu je imela šop trave, ga položila na dno gnezda, nato stopila vanj in legla. Tedaj sem nehote z nogo sprožil skalo, da se je zvalila po strmini in bobnela navzdol. Prestrašena ptica se je sunkoma dvignila in odletela. Bil sem potr, oprtal sem nahrbtnik in odšel domov. Dva dni kasneje sem zopet opazoval gnezdo. Vse je bilo pusto, po vejah so ležale bilke.

Prepričan sem bil, da je kanja zapustila gnezdo. Vendar ni bilo tako. Prav na dnu gnezda med mahom in listjem je ležalo troje jajc. Brž sem si poiskal boljše skrivališče in čakal. Nisem še dobro sedel, ko je priletela. Malo je postala na veji, nato legla v gnezdo in obmirovala. Nisem je hotel še enkrat splašiti. Odločil sem se, da odidem, ko bo zopet zapustila gnezdo. Pozno popoldne se je sprelletela. Sklepal sem, da me je hotela preslepiti in je zato po vejah raztresla listja in bilk, ta prebrisana ptica.

Ko sem se čez dvajset dni ponovno vrnil, sem čul cvileče glasove mladičev. Nenehno so se dvigali in odpirali lačne kljune. Stara kanja jih je opazovala s sosednjega drevesa. Njena glava je bila nenavadna, in ko sem jo pogledal z daljnogledom, sem opazil v njenem kljunu dve miški. Počasi se je približala gnezdu, prišla miški s kremplji in ju raztrgala. Kos za kosom jih je dajala lačnim mladičem in vsak je dobil enak delež. Vmes si je tudi sama kaj privoščila. Vse so pojedli, vendar so malčki še hoteli, dvigali so se in odpirali nenasične kljune. Mati se je malo očistila, nato pa počenila na gnezdo in grela mladiče. Izpod peruti se je še vedno slišalo bolj cviljenje kot čivkanje. Gnezdo sem opazoval dan za dnem. Mladiči so rasli in postajali vedno drznejši. Bili so še nerodni in težko so se gibali. Gnezdo jim je bilo vedno tesnejše in morali so se stiskati. Opazil sem, da sta bila dva mladiča večja in da sta izpodri-vala tretjega, slabotnejšega. Dokler je bila mati zraven, so ponižno mirovali, ko pa je odletela, sta večja takoj začela uveljavljati pravico

močnejšega. Matere ni bilo in mladiči so se prerivali v gnezdu, dokler šibkejši ni omahnil čez rob gnezda in padel preko strme stene v penečo se vodo. Še nekajkrat je zacvilil, preden ga je zagnila voda in odnesla. Mati je slišala klic, toda pomoči ni bilo.

Ostala sta ji samo še dva mladiča. Rasla sta, se vzpenjala in se poskušala postaviti na noge. Slednjič jima je uspelo. Tudi peruti so jima godnile, a sta se še strašila in legala nazaj v gnezdo. Mati ju je učila prvega letanja, kako se je treba odgnati, kako pristati. Nekega jutra pa jima je le uspelo. Lepo sta se odgnala in tudi pristanek jima ni delal težav. Letala sta in krožila po zraku. Samec in samica sta ju učila še mnogo drugih spretnosti, npr. kako ujameš tok vetra in z njim jadraš.

Čakala pa ju je še zahtevna naloga, kako uloviti plen in ga odnesti. Z materjo sta zletela v nasprotni prisojni breg. Pod robom gozda je bila na majhni ravnini z ovsom posejana njiva. Mati je vedela, da je tam bogato lovišče in da ljudje na kmetiji niso nevarni. Pristali so na visoki smreki in ostre oči so uprli na njivo. Čakali so, da se izpod ruše prikaže miška. In res se je pokazala. Mladiča sta napeto opazovala mater, kako se je odgnala in se bliskovito spustila na miško ter jo stisnila v kremplje. Stara se je v loku vrnila k mladičema, da počakajo na nadaljnji plen. Res sta iz rova prišli še dve miški. Mladiča sta se zapodila nanju, ju spretno ujela in vse tri kanje so zadovoljno odletele. Mladiča sta torej prvo nalogo uspešno opravila.

Sredi julija je po gozdu pod grebenom prišel lovec, sedel in nekajkrat zapiskal, misleč, da pride srnjak. Čakal je in že mislil oditi, ko je zaslišal šum peruti. Kanja z mladima je priletela h gnezdu. Lovec si je skozi daljnogled izbral staro kanjo, ki je po strelu omahnila na tla. Mladiča sta prestrašena odletela, lovec pa je zadovoljno opazoval lepi plen in sklenil, da kanjo da nagačiti.

Mladiča sta se osirotela vrnila h gnezdu in klicala mater, ki bi ju morala še marsikaj naučiti za življenje. Ali je mar lovec prav storil, da je uničil koristno ptico in lepi okras narave?!

Silvij S.
8. r. osn. šole

Foto I. Napotnik: Kanje gnezdo z mladiči

Lovska organizacija

Kako zagotoviti sredstva za čuvajsko službo v LD Šentvid pri Stični

Kot dober poznavalec razmer v lovišču Lovske družine Šentvid pri Stični, katere član sem nad deset let, se mi vsiljuje vprašanje, kako v družini uvesti boljše gospodarjenje in zagotoviti denar za lovskočuvajsko službo.

Lovišče meri nad 5000 ha lovne površine in so v njem dokaj ugodni pogoji za divjad. Za gojitev in večji stalež divjadi pa je lovišču potrebna stalna čuvajska služba. In ker te nimamo, pa vsako leto ob zaključku lovskega leta ugotavljamo, da nam več srnjadi raztrgajo potepuški psi, kakor jih odstrelimo lovci. Ni moč ugotoviti, koliko srnjadi in

druge divjadi nam pospravijo divji lovci zankarji in cigani.

Ker v družinsko blagajno pride največ sredstev od prodane srnjadi, moramo gojitvi te divjadi posvetiti več pozornosti. Srnjad je v našem lovišču najbolj izpostavljena. Najraje se zadržuje v bližini ornih površin, to je v bližini kmečkih domačij. Ker dela srnjad škodo na poljskih posevkih, so kmetje zainteresirani, da je srnjadi čim manj. Za zavarovanje svojih posevkov in imetja imajo kmetje pse, ki so večinoma in v nočnem času odvezani, se potepajo po lovišču in uničujejo zlasti mlado divjad.

Odnos med kmeti in lovci ni najboljši. Srečujemo se le takrat, kadar je potrebno plačevati lovsko škodo. Ne znamo tudi poiskati nači-

nov, kako preprečevati škodo od srnjadi in druge divjadi. V naše lovišče se zadnja leta naseljuje tudi jelenjad, ki bo povzročala še občutnejšo škodo. Zaradi tega moramo že sedaj poiskati primeren način za zaščito posevkov, da ne bi bilo še več vroče krvi. Upravni odbor je načel to vprašanje, toda na žalost so se med članstvom na prvem sestanku pokazala nasprotovanja. Imam vtis, da so naši lovci aktivni pri izvajanju lova, do krmljenja divjadi, gojitve in čuvajske službe pa smo pasivni.

Razumljivo je, da se večje število lovcev zaradi zaposlenosti, oddaljenosti od lovišča in drugih upravičenih razlogov ne more dovolj posvetiti gojitvi. Toda ti bi morali razumeti, da se bomo morali prej ali slej lotiti novih oblik gospodarjenja, kajti število članov se iz leta v leto večja, stalež divjadi pa se z ozirom na

število lovcev zmanjšuje. Sprašujem se, kaj bo čez nekaj let, če se ne bomo že sedaj lotili novega načina gospodarjenja. Ali je to sploh še lov, če nas gre 20 do 30 lovcev na brakado in ves dan uplenimo enega ali dva zajčka? Ali ne bi bilo bolje, da bi ta čas porabili za napravo krmišč in drugih lovskih naprav za zaščito divjadi, ki je že tako redka in zlasti v zimskem času izpostavljena uničevanju.

Menim, da je poprečni letni dohodek iz našega lovišča 5000,00 do 6000,00 din na 5000 ha lovne površine pod poprečjem v slovenskem merilu. Pri tem so pa naši lovci proti zvišanju članskih obveznosti in zavračanju lovski turizem. V lovišču imamo dve lovski koči, ki nista izkoriščeni v lovsko turistične namene. Vprašam, kako naj potem zagotovimo denarna sredstva za boljše gojitev in čuvajsko službo?

Prepričan sem, da so enaki ali podobni primeri tudi v drugih lovskih družinah na območju občine Grosuplje. Začeli smo novo lovsko leto in še je čas, da tem vprašanjem posvetimo več pozornosti.

Janez Benac

LD Vransko in 100 let trga Vransko

Za proslavo so bile angažirane vse organizacije in društva na tem območju. Priprave so se začele že maja 1968, kljub temu da je bila osrednja proslava šele septembra. Vsa društva in organizacije so pridno prijele za delo, med njimi tudi lovska družina, ki je prevzela nalogo, da teden dni pred glavno proslavo organizira lovsko srečanje

Foto L. Pavlin: Gradnja lovske koče LD Trebnje na kraju Vrh Trebnje, blizu Trebnjega, od koder je širen razgled na dolino Temenice, na Dobrnič z okolico in na Kamniške planine. Na vzpetini v bližini koče bodo zgradili še razgledni stolp, da bo razgled še lepši. — Pred kočo graditelji s tesarskim mojstrom Leopoldom Šajetom (desni), članom LD Trebelno

pri lovskem domu. Sprejeli smo tudi nalogo, da do tega dne postavimo ob lovskem domu novo drvarnico, ki smo jo tako zelo potrebovali. Delo je steklo. Pripraviti je bilo treba les, ga otesati, zvezati in postaviti. Levji delež pri organizaciji in delu je imel predsednik družine tovariš Jože, kateremu so pridno pomagali člani, predvsem: Cvetko, Ivko, Rado, Oto, Gvido, Drobežov Franci, Franci s Trojan, Jure, ki se je moral voziti iz Fram, Pirnatov Joži in drugi, poleg tega pa še naši pridni sosede iz Merince in Vologe. Dolin-

šek Anton pa nam kot voznik ni nikoli odpovedal.

Drvarnico smo imeli do roka postavljeno. Ne služi pa samo kot drvarnica, ampak ob raznih lovskih srečanjih tudi kot »šank«. In na podstrešju je urejen prostor, kamor preko leta pripravimo lipove vejnike za krmljenje srnjadi, kar nam je v zadnji hudi zimi res prav prišlo.

Septembra 1968 je bilo lovsko srečanje in s tem začetek celotedenskih prireditev v počastitev 100-letnice in krajevnega praznika Vransko. Slovesnost je bila združena s streljanjem na pre-

mikajočega se merjasca in leteče umetne golobe.

Pri streljanju na premikajočega se merjasca je osvojil prvo nagrado Ivko Križnik, na umetne golobe pa Franci Gorišek.

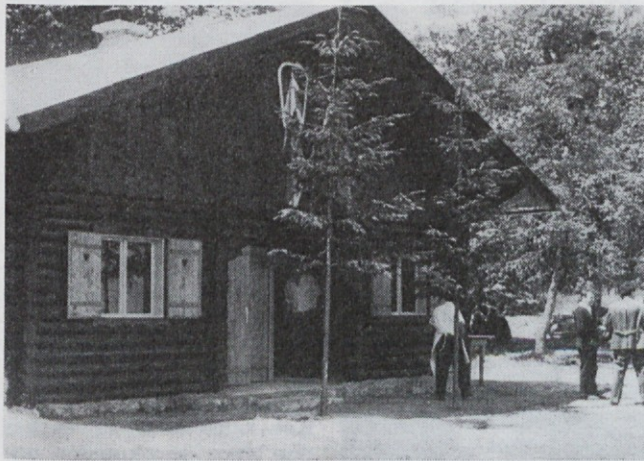
Člani so bili za prireditev zelo zainteresirani in z izvedbo zadovoljni. Izrazili so željo, da naj bi bila tekmovanja v streljanju vsako leto. To bo možno, saj sta obe strelišči pripravljene.

F. Golavšek

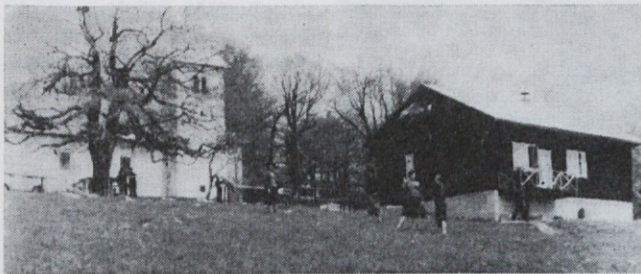
Napori so pozabljeni, ko je cilj dosežen

Pred petimi leti, ko smo začeli razmišljati o graditvi lovske koče, smo ugibali in dvomili v hiter uspeh in celo v sami sebe. Pa je odbor LD »Smuk« sklenil, da mora sleherni član opraviti šest delovnih dni pri gradnji ali plačati za vsak delavnik po pet starih tisočakov. Uspeh sklepa je bil, da je bila koča dograjena. Člani so z veseljem izpolnjevali zadolžitve, mnogi pa so opravili še veliko več dela, kakor so bili dolžni. Komaj pa sta bila ves trud in znoj pozabljeni, je staršina že sanjaril o novi koči tudi na Smuku nad Semičem. Koval je načrte in navduševal vse okoli sebe, dokler ni navdušil tudi delovne organizacije, številne kmete za vprego, obrtnike in vse, ki so potem pomagali graditi. Seveda je pri tem računal na poln odziv med lovci, kakor pri gradnji na Vimolu. Sedaj vsak vrh, Vimol in Smuk, krasi lovska koča.

Pri vsej gradnji koč pa niti malo ni trpela naša lovska dolžnost do divjadi. Pravčasno so bile oskrbljene solnice, založena krmišča, preorane in posajene njive ter

Lovska koča na Vimožu

Lovska koča na Smuku

izvršena vsa druga potrebna opravila v lovišču. Sedaj se polno zavedamo, kaj nam koristita koči. To smo dokazali tudi gostom iz LZ Črnomelj na vzorni braka-di, ki jo je LD Smuk priredila v počastitev Dneva republike.

Za uspeh pri gradnji se moramo predvsem zahvaliti tovarni kondenzatorjev »Iskra« — Semič, krajevni skupnosti in vsem drugim delovnim ter političnim organizacijam v Semiču, ki so pomagale v eni ali drugi obliki. Lovci pa v prvi vrsti izrekamo javno zahvalo našemu starešini Jožetu Kočevarju za zgledno in požrtvovalno delo ter skrb za lovsko družino.

Branko Podgornik

Jubilantom in pokojnikom ob 20-letnici LD Škofljica

LD Škofljica je bila ustanovljena leta 1946, ko je štela deset članov, enako LD Želumlje, ki je imela devet članov. Zaradi večje funkcionalnosti lovišč sta se družini združili pod imenom LD Škofljica. Združeno lovišče ni bilo kaj prida bogato z divjadjo. Prevladoval je zajec, manj je bilo srnjadi, jelenjad pa je bila le redka, prehodna. Fazanov ni bilo, jerebic pa mnogo več kakor danes.

Članstvo se je iz leta v leto množilo in danes šteje družina 33 lovcev, ki ne čuvajo samo lovišča, ampak se tudi marsičemu odpovedo, da je vedno bogatejše z divjadjo.

Velika pridobitev za lovišče je tudi pred 10 leti zgrajena lovska koča.

Med člani je precej jubilarov s častljivo starostjo, nekaj članov pa se je že za vedno poslovilo od nas. Od članov jih je 6, ki so se srečali z Abrahamom, medtem ko jih je kar 8 s 6 oziroma 7 križi, in sicer: Jože Baucon, Albin Glavič, Lojze Lampič, Karel Pergar, Janez Poznik, Jože Škerjanc, Viktor Vrenjak in Kalist Vuga.

Umrli pa so: Jože Drobnič, Jože Grmek, Ivan Jamnik,

Jože Kališčar, dr. Janko Lokar, dr. France Lokar in Lojze Martinc.

Vsem pokojnim članom, zvestim in neumornim gojiteljem divjadi, ki so z dolgoletnim in uspešnim delom mnogo doprinesli za dobrobit lovišča in napredek v družini, naj bo спокоjen počitek v večnih loviščih. Ohranili jim bomo trajen in časten spomin! Vsem jubilarantom pa želimo še mnogo zdravja in da bi z nami prebili še dosti veselih in zadovoljnih let v zeleni bratovščini!

LD Škofljica — DJ

Jubilanti

Rok Pogač, najstarejši član LD Janžev vrh, je lani praznoval svojo 85-letnico. Uglednemu lovskemu tovarišu čestitamo k visokemu življenjskemu jubileju nekoliko pozno, vendar prav tako iskreno in mu kličemo še na mnoga leta!

LD Janžev vrh

Brata Viktor in Janez Dolničar, člana LD Šentvid pri Ljubljani in Polhov Gradec, sta v marcu letos obhajala 60 oziroma 50-letnico rojstva. Oba sta znana kot zelo delavna in aktivna člana

lovske in kinološke organizacije.

Janez je bil vrsto let član upravnega odbora Lovske zveze Ljubljana, nekaj časa tudi član upravnega odbora Lovske zveze Slovenije. Vzorno vodi že več let blagajniške posle Zveze lovskih družin Ljubljana in je član uprave gojitvenega lovišča Ljubljansko polje-Rožnik.

Obema jubilarntoma želimo še mnogo uspešnih in zadovoljnih let v zeleni bratovščini.

ZLD Ljubljana in LD Šentvid pri Ljubljani

France Cimperman-Iškar, 70-letnik, častni član LD »Mokrc« in ustanovni član LD »Rob«, kjer je bil tudi gospodar in lovski čuvaj. Kot gozdni delavec in lovski čuvaj je bival v Iški — zato njegov vzdevek Iškar — ter pozna tam vsako drevo in sleherni stezico. Kot predvojni komunist se je s svojo družino takoj vključil

bili v prometni nesreči zlomljeni obe nogi. Dobremu lovskemu tovarišu želimo, da bi kmalu popolnoma okrevail in v lovišču med divjadjo preživel še mnogo zadovoljnih let.

LD Videž—Kozina

Jakob Poje, praznuje krepek in svež svojo 80-letnico kot član in soustanovitelj LD Draga—Trava. Vedremu tovarišu čestitamo in mu želimo še mnogo prijetnih doživetij v zeleni bratovščini!

LD Draga—Trava,
L. P.

Avgust Metlika, član in soustanovitelj LD Videž—Kozina, 32 let lovski čuvaj, praznuje svojo 70-letnico. Ko je v mladosti spremljal po lovišču svojega očeta, ki je bil 55 let lovski čuvaj, se je predvsem usposobil v lovu na roparice. Polje in gozd sta bila jubilarntov drugi dom, sedaj pa že leto in pol njegovi puški samevata v omari, ker sta mu

Ivan Vomer, član LD Janžev vrh, 80-letnik in 60 let lovec, se še redno udeležuje lovov in lovskih sestankov ter pripoveduje mnoge zanimivosti iz svojih lovskih let. Častitljivemu jubilarntu želimo še mnogo zdravih in zadovoljnih let.

Lovci LD Janžev vrh

Umrli

Jože Jurečič

Nenadoma in mnogo prežgodaj se je v 57. letu starosti za vedno poslovil od nas naš nepozabni Jože, direktor SDK Krško, predsednik krajevne skupnosti Krško ter aktivni sodelavec v vseh družbeno-političnih organizacijah.

Ves svoj prosti čas pa je posvetil zeleni bratovščini; bil je več let kot član UO blagajnik in predsednik komisije za strelstvo LZ Krško ter član gospodarskega odbora in komisije za lovski turizem Lovske zveze Slovenije.

Za svoje aktivno in požrtvovalno delo je prejel več visokih odlikovanj LZ Slovenije in LZ Hrvatske. Dne 28. marca ga je na njegovi zadnji poti spremilo nad 200 lovecev Spodnjega Posavja, ob grobu pa se je poslovil od pokojnika predsednik Lovske zveze Krško. Salve iz lovskih pušk in lovski rog so mu izkazali zadnji pozdrav, njegova matična LD Krško pa je svoj lovski dom na Trški gori preimenovala v Lovski dom Jožeta Jurečiča.

Dobrega, delavnega in plemenitega tovariša ter enega

najaktivnejših lovcev Spodnjega Posavja bomo ohranili v trajnem spominu.

Lovska zveza Krško

Andrej Milavec, član LD Planina, se je 81 let star poslovil od nas, od svoje ljubljene divjadi in večno zelenih kraških gozdov. Kot zglednemu slovenskemu lovcu je okupator pobral lovsko orožje, ni ga pa mogel ukloniti. Njegova samotna kmetija je bila pravo oporišče partizanom, ki jih je podpiral s hrano in obleko, pa tudi moralno. Sin Ivan je bil aktiven borec v Prešernovi brigadi. Za njegovo požrtvovalno

delo v lovski družini mu je ta podelila posebno priznanje. Uglednemu in splošno spoštovanemu lovskemu tovarišu bomo ohranili trajen in časten spomin!

LD Planina pri Rakeku
J. S.

Ivana Dolinarja smo v Grižah pri Žalcu spremili k večnemu počitku. Pred 56 leti se je kot mlad učitelj v Solčavi vključil v lov-

Ivanu Zajcu v slovo! Dne 18. 2. 1969 smo se lovci in drugi za vedno poslovili od dragega Majorjevega očeta. Odšel je v večna lovišča, star 75 let. Bil je soustanovitelj LD in njen prvi starešina. To funkcijo je uspešno opravljal 20 let. Član zelene bratovščine pa je bil polnih 40 let, odlikovan z znakom za zasluge. V času NOB je takoj našel mesto med zavodnimi Slovenci, tesno sodeloval in gmotno podpiral OF. Bil je dolgoletni predsednik občine Mlinše in predsednik KZ. Vsestransko

ske in ribiške vrste. Kot velik ljubitelj narave, navdušen lovec, ribič, ornitolog in čebelar je bil plodovit sodelavec v Lovcu, Ribiču in Slovenskem čebelarju ter v mladinskem in dnevnem tisku. Med vojno je bil kot sodelavec v OF interniran na Rabu in v drugih italijanskih taboriščih. Po vrnitvi v Savinjsko dolino je na nižji gimnaziji v Žalcu poučeval biologijo in se vključil med organizatorje našega novega lovstva. Dalj časa je bil starešina LD Griže, predsednik RD v Šempetru, član okrajne lovske izpitne komisije, odbornik okrajne lovske zveze v Celju ter mentor in učitelj mladih lovcev. Za svoje uspešno delovanje je prejel vrsto visokih priznanj in odlikovanj. Častitemu, zglednemu lovskemu tovarišu in prijatelju ter požrtvovalnemu sodelavcu svetla in časten spomin!

Tovariši — D. Predan

Jože Pribošek, soustanovitelj in član LD Veliki Kamen, je v 68. letu starosti po dolgotrajni bolezni legel k večnemu počitku. Mnoga leta je bil družinski funkcionar ter nesebičen, požrtvovalen lovski tovariš. Naj mu bo časten in svetel spomin!

LD Veliki Kamen
J. M.

razgledan, delaven, poln humorja in vedrine je bil vedno pripravljen pomagati, še posebej v bolezni pri živini. Od vzornega in priljubljenega tovariša širom po Zasavju smo se ob grobu poslovili z lovskim rogom in s strelji iz lovskih pušk. Ohranili ga bomo v trajnem in častnem spominu.

Lovci LD Mlinše

Vinko Satler, dolgoletni član upravnega odbora in tri leta vzorni starešina LD Starše, nas je mnogo preselil za vedno zapustil. Nesebičnega in zvestega prijatelja ter požrtvovalnega lovskega tovariša bomo ohranili v častnem spominu!

Člani LD Starše

Alojz Kanceler, soustanovitelj in član LD Bukovca, dolgoletni član upravnega in nadzornega odbora, se je v svojem 65. letu za vedno poslovil od nas. Pokojnik je bil od leta 1926 član zelene bratovščine. Človek z veliko dušo in široko odprtim srcem za naravo ter vesten in požrtvovalen učitelj mladega rodu. Spoštovanega in vzornega tovariša ohranimo v trajnem spominu!

Člani LD Bukovca

Jože Bizjak, član LD Čezsoča, nas je v svojem 74. letu za vedno zapustil. Pokojnik, domala 40 let lovec, je bil večkrat starešina te družine in si je s svojo poštenostjo in lovsko pravičnostjo pridobil splošen ugled, zlasti med lovci. Zglednemu lovskemu tovarišu časten in trajen spomin!

Lovci LD Čezsoča

Jože Pudgar, član LD Udin boršt-Kranj, doma s Koroškega, je lani jeseni, 60 let star, umrl. Vnetega lovca, požrtvovalnega in vedrega lovskega tovariša se bomo vedno spominjali. Naj mu bo mirno počivališče pod Storžičem!

LD Udin boršt

Ing. Tone Javornik, član LD Litija, je v prometni nesreči izgubil življenje. Idealnega in požrtvovalnega lovskega tovariša družina težko pogreša in ga bo ohranila v častnem spominu. Naj mu bo lahka domača gruda!

LD Litija

Franc Novak, član LD Križevci pri Ljutomeru, je komaj 53 let star podlegel bolezni. Dragega lovskega tovariša in pravičnega lovca bomo ohranili v častnem spominu.

LD Križevci
pri Ljutomeru

Albin Vranešič, blagajnik LD Novo mesto, je podlegel poškodbam v tragični nesreči pri lovu na medveda v Brezovi rebri. Iskrenega lovskega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu.

LD Novo mesto

Ivan Zaponšek, večletni blagajnik in odbornik LD Slovenj Gradec, je v najlepših letih podlegel bolezni, ki si jo je nakopal kot borec v partizanih. Zvestemu lovskemu tovarišu naj bo lahka zemlja, za katero se je boril!

LD Slovenj Gradec

Hinko Komaricki, član LD Laško, je v svojem 64. letu podlegel zahrbtni bolezni. Rojen je bil v Luksemburgu, sin slovenskih staršev, ki se je z njimi kot 14-letni deček naselil v Laškem, kjer ga je oče kot lovec uvajal v lovske veščine. Pokojni Haini je bil kot dober lovec, pevec in šaljivec splošno priljubljen. Njegovega vedrega duha bomo pogrešali na pogonih, posebej pa se ga bomo vedno spominjali in zadnjih pogonih.

LD Laško

Navodila za paritev psov in prijavo legel

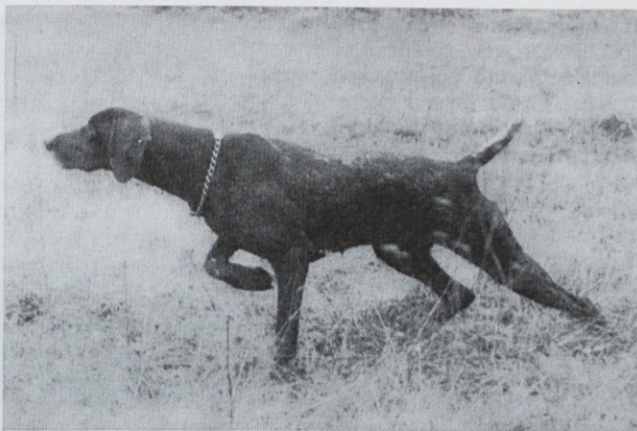
1. Pogoj za paritev je izpolnjen, če sta pes in psica preizkušena vsaj v naravnih zasnovah, da sta telesno dosegla oceno najmanj **dobro**, da sta oba vpisana v jugoslovansko rodovno knjigo, da je psica stara najmanj 14 mesecev, pes pa najmanj 18 mesecev, da imata oba vzrejno dovolilnico, ki jo izda pasemska organizacija oziroma sodnik po uspešno prestani preizkušnji ali tekmi.

Plemenjaka določi pasemska organizacija ali vodja rodovne knjige pri Kinološki zvezi Slovenije.

2. Predpisane tiskovine za prijavo paritve in legla dobite pri kinoloških odsekih lovskih zvez, pri pasemskih organizacijah in pri Kinološki zvezi Slovenije.

3. Ob paritvi psice izpolni rejec ali lastnik **en izvod potrdila** o plemenitvi na predpisani tiskovini, ki ga morata lastnoročno in čitljivo podpisati lastnik psice in plemenjaka. Za psa in psico je treba navesti točne vpisne številke jugoslovanske rodovne knjige. Če pa lastnik še ni prejel rodovnika in ne ve za številko vpisa, navede številko registra mladih psov in zapiše prejeto oceno zunanosti na pregledu; navede naj tudi kraj in datum pregleda ter kateri sodnik je psa-psico ocenil. Vpisati mora tudi, ali ima vzrejno dovolilnico ali ne. Potrdilo o plemenitvi mora takoj poslati Kinološki zvezi Slovenije, Ljubljana, Župančičeva 9/II, p. p. 349, zaradi objave v Lovcu.

4. **Prijava legla** se mora predložiti v **enem izvodu** najkasneje v treh mesecih Kinološki zvezi Slovenije. Prijavo legla je treba natančno izpolniti s čitljivo pisavo v vseh rubrikah.

Rosa, JRPki 4485, telesna ocena pd, na jesenski vzrejni tekmi 1967 I a, lastnik Mirko Konrad, Maribor

Rejec jo lastnoročno podpiše. Zaporednih števil mladičev ni treba pisati, ker izpolni rubriko »številka registra mladih« in rubriko »številka rodovne knjige« vodstvo registra mladih oziroma rodovne knjige. **V prvem leglu smejo ostati le 4 mladiči**, v nadaljnjih leglih **pa največ po 6 mladičev**. Imena mladičev morajo imeti isto začetno črko. Izбира črk je prepuščena rejcu. Vzreja večjega števila psov ob uporabi dojilje ni dovoljena.

6. Pri vpisu mladičev naj se v prijavi legla vpiše vsak mladič v posebno rubriko prijave in sicer najprej mladiči moškega spola, nato pa ženskega spola, oboji po abecednem redu. Vsakega mladiča v rubriki »opis mladiča« na kratko opišite po zunanosti — barvi dlake.

7. Od iste psice se sme vpisati v register mladih psov samo eno leglo v letu.

8. Rejci, ki mladičev ob predložitvi prijave legla še niso prodali, morajo naknadno javiti Kinološki zvezi Slovenije točen naslov lastnikov mladičev, da se evidenca lahko dopolni.

9. Lastnike vseh pasemskih psov opozarjamo, da morajo ob poginu psa ali psice brezpogojno vrniti dokumente Kinološki zvezi Slovenije.

10. Ob prodaji psa ali psice morate dokument poslati Kinološki zvezi Slovenije zaradi vpisa prenosa lastništva na dokumentu in v evidenci.

11. **Prijava in zaščita psarne.** Rejec ali lovska družina, ki želi zaščititi svojo psarno, mora to pismeno prijaviti Kinološki zvezi Slovenije. V prošnji za zaščito psarne mora navesti 3 slovenska imena, ker je možno, da je eno ali drugo ime že zaščiteno. Ob prijavi morate tudi nakazati pristojbino za zaščito psarne v znesku 20.— din na račun št. 501-620-709-4-1554 — Koritnik KUS Viktor.

12. Pse in psice je dovoljeno uporabljati za pleme do 8. leta starosti.

Kinološka zveza Slovenije

Prijavljene paritve

Resasti jazbečarji:

Gero Ločniški JRJri 376 — Cisy v. Brunnenbühl JRJri 320, bila na tekmi, leglo 20.

5. 1968. Rejec Jože Ban, Lovkev 74, p. Divača.

Tomo JRJri 313, bil na tekmi — Anke v. Zeilergarten JRJri 321, bila na tekmi, leglo 28. 5. 1969. Rejec Franc Verdel, Zavrh 1, p. Šmartno.

Knut v. Nassauerland JRJri 340 — Brina JRJri 271, bila na tekmi, leglo 30. 5. 1969. Rejec Mirko Dolinšek, Lovrenc na Pohorju 42.

Tomo JRJri 313, bil na tekmi — Claudia v. d. Göhringer Wiese, JRJri 322, bila na tekmi, leglo 21. 5. 1969. Rejec Rudi Blazinšek, Konjsko 5, p. Vojnik.

Foksterierji:

Fedi Podhomski JRJ Fos 660 — Fifa JRJ Fos 697, leglo 20. 6. 1969. Rejec Marjan Čuden, Ljubljana, Maistrova 4/b.

Koker španjeli:

Eri Vojniški JRŠK 630 — Dina JRŠK 483, leglo 4. 4. 1969. Rejec Miha Černe, Razvanje 90, p. Hoče pri Mariboru.

Ego Vojniški JRŠK 621 — Dina JRŠK 623, leglo 27. 5. 1969. Rejec Peter Pušlar, Ljubljana, Dolenjska c. 2.

Špringer španjeli:

Jago Novogorski JRŠŠ 73 — Cuka Pokoška JRŠŠ 131, leglo 17. 5. 1969. Rejec Vili Reisman, Strug 21, p. Makole.

Nemški kratkodlaki ptičarji:

Aras Prulski JRPki 3764 — Cokla JRPki 4592, leglo 6. 6. 1969. Rejec Drago Jazbec, Kranj, Valjavčeva 3. Askö JRPki 3487 — Beba JRPki 2948, leglo 28. 3. 1969. Rejec Pavel Kaluža, Senožče 28.

Arno JRPki 5233, bil na tekmi — Aga JRPki 5229, bila na tekmi, leglo 12. 5. 1969. Rejec Alojz Kajdič, Ljutomer, Soboška 7.

Nemški resasti ptičarji:

Dax v. Düseltal JRPri 1202, bil na tekmi — Ava Atovska JRPri 2023, bila na tekmi, leglo 24. 6. 1969. Rejec Feliks Purg, Majšperk, Breg 21.
Don Krimski JRPri 1216 — Cica Polenška JRPri 2013, leglo 14. 6. 1969. Rejec Anton Pokovec, Ljubljana, Mivka 7.
Dax v. Düseltal JRPri 1202, bil na tekmi — Lonka Leščanska JRPri 1664, leglo 10. 6. 1969. Rejec Janez Teran, Pristava 6, Tržič.

Lovski terierji:

Jon JRLT 2702 — Mika (Lili) JRLT 3336, leglo 23. 5. 1969. Rejec Anton Voncešina, Idrija, Tomšičeva 14.
Azor Dobrenjski JRLT 5529 — Centa Janinska JRLT 3183, bila na tekmi, leglo 20. 6. 1969. Rejec Anton Mlakar, Tekachevo, p. Rog. Slatina.
Amis Laški JRLT 3177, bil na tekmi — Vesna Reseniška JRLT 2916, bila na tekmi, leglo 8. 5. 1969. Rejec Ivan Klančnik, Gotovlje 90, p. Zalec.
Medo JRLT 3335 — Bina Idrijska JRLT 3263, leglo 3. 5. 1969. Rejec Anton Rupnik, Godovič.
Boj JRLT 3659, bil na tekmi — Osa JRLT 3664, bila na tekmi, leglo 18. 6. 1969. Rejec Ivan Burger, Vnanje Gorice 39, p. Brezovica.
Čiro Janinski JRLT 3558 — Ara Šmohorska JRLT 2608, bila na tekmi, leglo 13. 6. 1969. Rejec Emil Bezgovšek, Stopce 2, p. Laško.
Igo Travnogorski JRLT 2906, bil na tekmi — Biba JRLT 3264, leglo 17. 4. 1969. Rejec Polde Gril, Postojna, Globočnikova 6.
Poki Atovski JRLT 3307, bil na tekmi — Asta JRLT 2866, bila na tekmi, leglo 6. 6. 1969. Rejec Ivan Caf, Maribor, Ob Dravi 1.

Roj JRLT 2864 — Papsi v. Mitteregg JRLT 2464, bila na tekmi, leglo 8. 6. 1969. Rejec Matko Goršek, Maribor, Zelena ul. 25.
Mičo JRLT 3250 — Rika JRLT 3261, leglo 26. 5. 1969. Rejec Rudi Mlakar, Ljubljana, Tugomerjeva 62. Rejec Jože Obreht, Pot na Okope 66, Sp. Radvanje.
Jon JRLT 2702 — Bistra JRLT 2707, leglo 9. 6. 1969. Rejec Rafael Samec, Dolenje 15, p. Ajdovščina.
Jadran Travnogorski JRLT 2550 — Kuna JRLT 1528, leglo 23. 3. 1969. Rejec Leopold Marolt, Jelovec, p. Sodražica.
Ojko Travnogorski JRLT 3281 — Krona Travnogorska JRLT 2404, leglo 14. 5. 1969. Rejec Franc Starc, Žigmarice 38, p. Sodražica.
Don Pobreški JRLT 3544 — Rina Kobanska JRLT 2408, bila na tekmi, leglo 27. 4. 1969. Rejec Jože Turk, Zlatoličje 1, p. Starše.
Azor Dobrenjski JRLT 2066, bil na tekmi — Rina JRLT 2364, leglo 22. 5. 1969. Rejec Vida Bolko, Laze 1. p. Dramlje.
Boj JRLT 3659, bil na tekmi — Bibi JRLT 3255, bila na tekmi, leglo 1. 5. 1969. Rejec Ignac Korbar, Zagradec, Grintovec 22.

Brak-jazbečarji:

Amor JRBj 2130 — Rina JRBj 1612, leglo 8. 6. 1969. Rejec Albert Lorber, Mrzlava vas 24, p. Krška vas.
As JRBj 2180 — Bajka JRBj 1907, leglo 28. 6. 1969. Rejec Maks Božnar, Bukov vrh 4, p. Poljane.
Gift v. Starhand OeHZBr 4350 — Jara JRBj 2047, bila na tekmi, leglo 29. 6. 1969. Rejec Ivan Orešič, Vrhole 45, p. Laporje.
Cigo Bohinjski JRBj 1904 — Beba Bohinjska JRBj 1594, leglo 27. 5. 1969, rejec Peter Novak, Jama 32, p. Kranj.
Ago JRBj 1810 — Alka JRBj 1453, leglo 9. 5. 1969. Rejec Slavko Bergant, Medvode 8.
Diki JRBj 1748 — Budna JRBj 1752, leglo 30. 5. 1969. Rejec Kristijan Nemec, Lokavec, p. Ajdovščina.
Bor JRBj 1044, bil na tekmi — Bistra JRBj 1910, bila na tekmi, leglo 30. 5. 1969. Rejec Mirko Stražisar, Dolnja Briga 14, p. Kočevska Reka.
Čiro JRBj 2071 — Bistra JRBj 1727, leglo 14. 6. 1969. Rejec Janez Skobe, Kresniške poljane 44, p. Kresnice.
Brin JRBj 3037 — Ola Vinarska JRBj 3031, leglo 13. 6. 1969. Rejec Stane Uršič, Kamnik, Ul. Toma Brejca.

Doran JRBj 1462 — Bora JRBj 1366, leglo 1. 4. 1969. Rejec Franc Esih, Šentvid 15, p. Grobelno.
Cero Ortneški JRBj 2078 — Biba JRBj 3024, leglo 29. 5. 1969. Rejec Ludvik Janežič, Puščava št. 7, Mokronog.

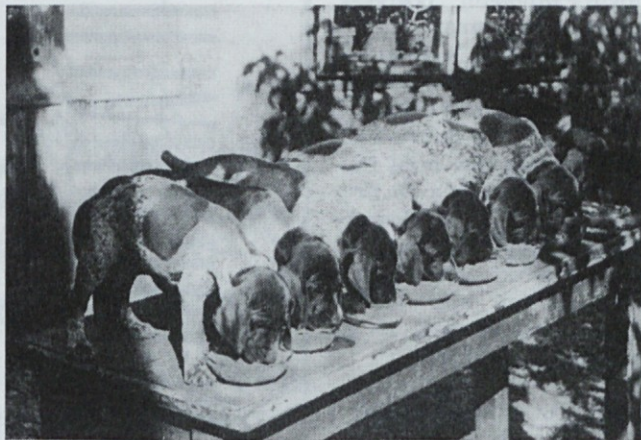
Istrski kratkodlaki goniči:

Barčo Molniški JRGki 4710 — Bela (Diana) JRGki 5205, leglo 17. 5. 1969. Rejec Pavel Cunja, Puče 42, Šmarje pri Kopru.
Astor JRGki 5396 — Eda JRGki 5397, leglo 23. 4. 1969. Rejec Janez Javornik, Ljubljana, Rožičeva 7.
Azor JRGki 4814 — Cica JRGki 4092, leglo 2. 6. 1969. Rejec Adolf Znidaršič, Hočevje, p. Krka.
Alf JRGki 4805 — Čila JRGki 4324, leglo 20. 6. 1969. Rejec Jože Grčar, Kisovec 123, Zagorje ob Savi.
Brko JRGki 3831 — Bibika JRGki 4396, leglo 28. 5. 1969. Rejec Tone Hren, Šoštanj, Koroška 30.
Brko JRGki 3831 — Bujna JRGki 4036, leglo 21. 5. 1969. Rejec Alojz Podbregar, Podulolek 23, Luče.
Dik JRGki 5473 — Beba JRGki 4079, leglo 5. 6. 1969. Rejec Anton Štimc, Pirče 16, Vas Fara.
Astor JRGki 5396 — Astra JRGki 4751, leglo 26. 5. 1969. Rejec Franc Vidic, Drašča vas, p. Zagradec.
Muro JRGki 5358 — Jaga Travnogorska JRGki 4096, leglo 31. 5. 1969. Rejec Jože Kristen, Cerknica pri Raketu.

Istrski resasti goniči:

Barčo JRGri 1463 — Bara JRGri 1497, leglo 23. 4. 1969. Rejec Ivan Jankovič, Tribuče 14.
Davor Velikolaški JRGri 2003 — Cica Dragarska JRGri 1372, leglo 14. 5. 1969, rejec Jakob Turk, Draga 11, p. Draga.

Nemški kdl. ptičarji, psarna »Veleniška«, rejec J. Pernat, Ljubljana

Posavski goniči:

Živko JRGP 3756 — Bistra JRGP 6312, leglo 6. 6. 1969. Rejec Anton Miklavc, Prebold 78.

Hanoveranski barvar:

Ris JRK H 65 — Aza JRK H 66, leglo 18. 5. 1969, rejec Štefan Hanžek, Borovnica 143/A.

Novi sodniški pripravniki

za ocenjevanje zunanosti in dela nemških ptičarjev: Franc Štibilj, Koper, Goriška ulica 8; za ocenjevanje zunanosti in dela službenih psov: Blaž Kavčič, Ljubljana, Janežičeva 3, Matija Mihelj, Ljubljana, Galjevica 108 a; za ocenjevanje zunanosti ovčarskih in pastirskih psov (XI. grupa): Marija Maurin, Ljubljana, Tesarska 6;

za ocenjevanje VII. in VIII. izpitne grupe:

Miroslav Zidar, Ljubljana, Robbova 21,

Janez Hojan, Ljubljana, Šmartinska cesta 135 b;

za ocenjevanje XI. in XII. grupe (ovčarski in pastirski psi in velike pasme):

Boris Bertoncelj, Ljubljana, Streliška ul. 29.

Prijavljene in zaščitene psarne

»PODHRIBSKA« za nemške ptičarje, lastnik Peter Pečnik, Ljubljana, Pod hribom 64/B.

»PUGLEDSKA« za nemške ovčarje, lastnik Slavko Novak, Sadinja vas 11, p. Dobrunje.

»IZVIRSKA« za goniče in jamarje. Lastnik Alojz Filipič, Hotavlje 5, p. Gorenja vas.

Kinološka zveza Slovenije

O čivkanju

Kjer čivkajo vrabci, slavec molči.

Malo naloví, kdor mnogo čivka.

Ne čivkaj, ko bi moral zares loviti.

Kadar lovci čivkajo, divji lovci žvrgole.

Špula

»Tinče, ti si pa pijan,« ga ogovori Janez, ki ga sreča na ovinku.

»O to pa ne,« odvrne Tinče, »zdi se mi le, da sem kruljav.«

-Špula-

Lovca začetnik

Lovca začetnika so vzeli prvič s seboj na race. Ko ta vidi race, kako plavajo po vodi, vpraša starega lovca, če je tu voda globoka.

»Ne, sploh ne, saj vidiš, da je racam komaj do trebuha.«

Špula

Raje kruljav kot pijan

Ko se je Tinče, stari lovec, vračal z zadnjega pogona z zajcem v nahrbtniku in obilnimi maligani v glavi, je hodil z eno nogo po cesti, z drugo po jarku.

Član lovske družine brez lovišča

Šaljive

Predpis je predpis!

Neki lovec je s krepelcem pobil lisico, sumljivo stekline in jo oddal na železniški postaji Hörlkofen za dostavo deželnemu zavodu za zatiranje živalskih kužnih bolezni v Schleissheimu. Ker pa je ta tovor presegel pristojnost postajnega uradnika, je poklical na pomoč tovarno postajo München-Ost. Tam je ducat uradnikov po študiju predpisov odločilo, da je treba preskrbeti tovorni vagon s prostornino za 30 mož in 10 konj, ki naj ga ranžirni (sestavljalni) stroj iz leta 1912

potegne v Hörlkofen. Ko je lisica že sama in zapuščena ležala sredi vagona, so ugotovili prometni pogrešek, namreč, da tovor ni bil stehant. Vagon je torej oddrdral na tehtnico, kjer so na tovornem listu zabeležili pravljeno težo mrtve lisičke, sedem centov in 31 funtov! Opremljena s 25 drugimi »rečmi« je živalca potem in končno potovala preko Markt Schwaben v Schleissheim, kjer je deželni zavod ugotovil, da lisica ni bila stekla.

St. Hubertus 2/69,
R. S. — M. Š.

PAPIRNICNA KOLIČEVO

nudi triplex karton
za grafično embalažo,
tanke papirje in lepenke
vseh vrst

PAPIROGRAFIKA, Ljubljana

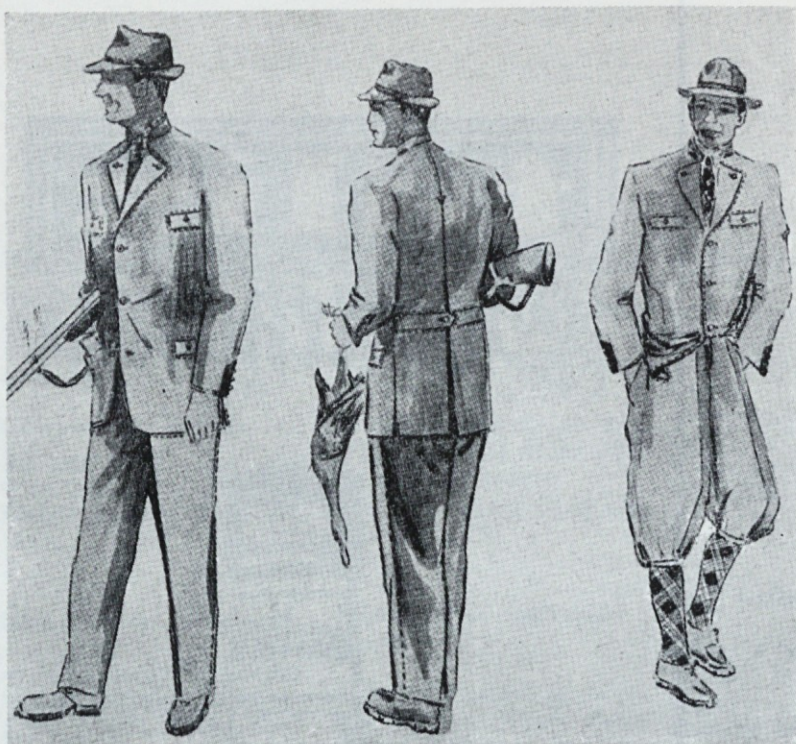
trgovina s papirjem in
grafičnim materialom
na veliko

izvoz – uvoz

Priporoča svoje usluge
cenjenim odjemalcem

talis Boonekamp

Kroj slovenskih lovcev

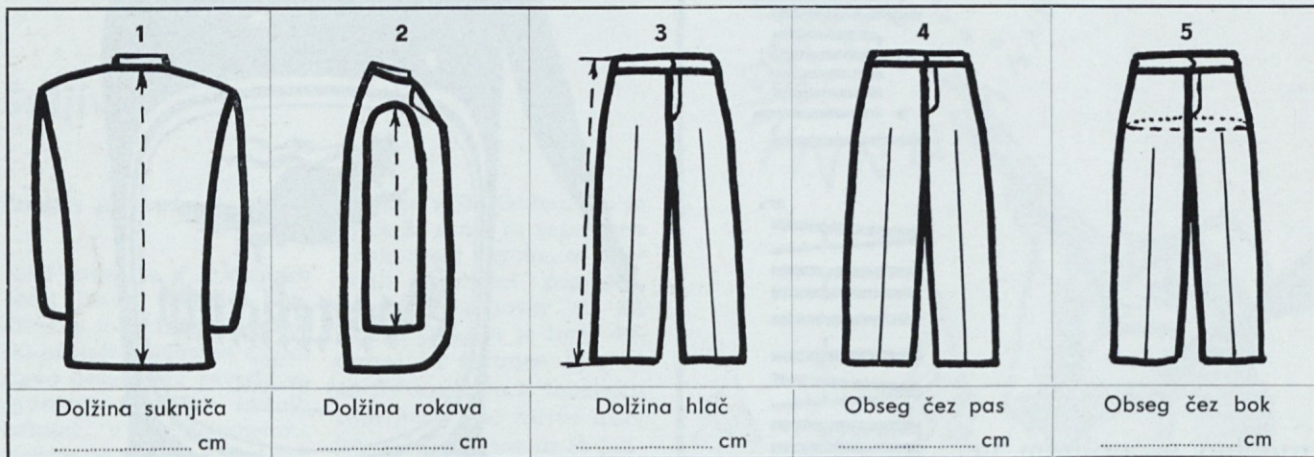
Da ugodimo željam naših lovcev, pričenjamo s prodajo konfekcijskih lovskih oblek, ki jih bomo imeli na zalogi od letošnjega septembra dalje.

Na voljo bodo obleke, izdelane iz **rjavega** in zelenega lodna, obšite, kakor zahteva kroj, z zeleno obrobo. S tem želimo uvesti enotnejše lovske obleke, predvsem za razne lovske in kinološke prireditve.

Pri naročilu po pošti zadostuje, da navedete za vašo obleko 5 mer, ki so označene na skicah s prekinjenimi črticami, ali pa samo vašo konfekcijsko številko.

Cena obleki (suknjič in dolge hlače) je 645,00 din, cena pumparicam, ki jih prodajamo tudi posebej, pa 169,00 din.

Lovske družine imajo pri naročilu večjega števila oblek za svoje člane – poseben popust.

Poleg navedenih mer sporočite še: a) kakšne barve (**rjava** ali zelena), b) samo z dolgimi hlačami, c) s pumparicami in z dolgimi hlačami

Lovska zadruga za Slovenijo · LOVEC

Ljubljana, Gosposvetska cesta 12